

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyekben is.

A székesfehérvári aut. orth. izr. anya- nitközségnél üresedésben levő kántor- metszói állásra pályázatot hirdetünk. Pályázótól megkívánjuk, hogy 30 éven aluli zeneileg képzett magyar állampol- gár legyen s nőtlenység esetén a 3 orth. rabbi kabólóját az állás elfoglalása előtt megszerezni s bemutatni tartozik. A kér- vények felszerelve az Elnökséghez kül- dendők be. Utiköltséget csak meghívott- nak térítünk meg. Elnökség.

דיע מאכער "מהזיקין תורה" זוכט פער ריה אייר בערלי איינען מלמד פיר א' ב' אונד נמרה תוס' אויך אונפער- הייראשטע קאנגען און פעריריקע נעהאלט לויט איבעראיינאקאמען און פערטע אן: Hoffmann Lipót, Tab.

kávépörkölés cukor és fűszerőrés a bpesti orth. rabbiság felügyelete alatt kizárólag Rózsási Hermann kávépörkö- déjében Budapest, VI., Vörösmarty-utca 52. Telefon 111-169. Külön helyiség.

CHÓMECMENTES RASOL KÉSNÉLKÜLI BOROTVÁLÓPOR. erev peszachi használatra az idén is kapható. „RASOL” VEGYIPARI VÁLLALAT, VI., Király-u. 30. (Telefon: 119-564.)

Brünn Engländer Orth. kóser של ססה Saját pörkölésű kávé, fűszer, tej, bor, macesz, stb. Szolid árak. Külön helyiségben. Házhoz szállítás egész éven át. Budapest, VIII., Karpfenstein-utca 1. (Teleki-tér sarok) Telefon: 130-924.

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista Speciális kivétel! VII. DOB-UTCA 27 Speciális kivétel! Elegáns paróka fejhez simuló hártavékony széllel, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

Első forrásból vásároljon ezüst tórafelszerelést, gyertyatartót, arany, ezüst és brilliáns ékszereket, órákat Heiden Leó ékszerésznél Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak. Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

Apró hirdetések

HÁROMTAGU családhoz szigoruan orthodox megbízható leány kerestetik. Viesel Ábrahám, Ujfehértó.

FASZAKMÁBAN külső- belső munkála- tokban többévi gyakorlattal rendelkező volt bócher állást keres. Jelige: „Meg lesz elégedve”.

MEGBIZHATÓ, lehetőleg vidéki leányt, ki háztartásban is segédkezne, tel- jes ellátással fehérneművarrásra ki- tanítók, Weisz, Bpest, Klauzál-tér 16.

HÁZTARTÁS minden ágában, főzésben, gyakorolt fiatal nőt alkalmaznák. Ajánlatokat eddigi gyakorlat és fizet-ési igény megjelölésével kérek. Hirsch- field Ernőné, Érsekvadkert.

Jelígés hirdetések feladóinak címét díszkrécióban tartjuk.

ELADÓ jólménő fakereskedés, családi okokból, Pestkörnyéken, fejlődő nya- ralóhelyen. Saját telep, épített szín, iroda, istálló, pesti telefonnal, orth. hitközség. Jelige: „Tizenötezer”.

HÉBERBETŰS-IRÓGÉPET, használat- tat, jókarbanlevőt vennék. Betűmintás árajánlatot a gépnek részletes leírásá- val kér: Guttman Béni hitoktató, Győr, Gyár-utca 15.

DRÓSEKAT németül ünnepélyes alkal- makra (barmiczóv, chaszene, próba és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekül- dése ellenében, pszlitit külön díjazás- sal, díszkréció mellett szállít: Braun Izráel rabbi, Bpest, Szövetség-u. 43.

SAMESZ-, masgiach, esetleg baromfi- metszói állást elvállal fiatal magyar állampolgár. Jelige: „Lelépést fizetek”.

HÁROMTAGU családhoz keresek főzni tudó házvezetőnőt, ki a háztartásban is minden könnyebb munkát elvégez. Cim válaszlapon a kiadóban.

KÉT TANULÓT keresek teljes ellátás- sal azonnalra. Geiger Sámuel fűszer- vas-, üveg-, porcellán-, textiltereske- dése, Nagyléta.

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

ÉPÜLETFAKEREKEDÉSEMBE ke- resek feltétlen megbízható, vallásos, 20—25 éves fiatalembert, ki nyári el- utazásokkor üzletem vezetését is vállalná. Jelige: „Jó jövő”.

RÖVIDÁRU szakmából, kereskedőknél jól bevezetett fiatalembert keresek. Esetleg társul venném. „Biztos jövő”.

FELVESZEK tanulóleányt és kifutó- leányt. Weismann-ruhaszalón, Váci- utca 9.

33 ÉVES fiam részére, ki előkelő orth. család tagja és jólbevezetett fővárosi üzem tulajdonosa, keresek hasonló családbeli intelligens leányt megfelelő hozománnyal. Jelige: „Boldog jövő.”

שיבה פמנה! בומן העבר יסדתי ישיבה חתמירים השינוי הכליכל גדול. זמן הקיץ יתחיל אייה בריח אייה. הלומדים: שיעור ששום בבא בחרח. שיעור עיון מס. חולין שיעור אייה ויידר והומט רשי וניד. פיר קאסטרטאנע ויידר געווארנט. מי שנרעהו לבא יסנה אל. Fränkl Lázár, Salgótarján, F6-u. 172.

Orth. kóser של ססה BOROK Tokaji különlegességek és minden- féle sel-pszach pálinka chόμεcz árban! Széderesték a fényesen berendezett fehérteremben.

Weisz Mendel orth. vendéglője Wesselényi utca 18. (Kazinczy-utca sarok) Telefon: 144-275.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VI., BÖTVÖS-UTCA 26/C. Telefon: 1-235-08. Csekk számla: 50.791. Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti: Groszberg Jenő

PESZACH, 5698.

Irta: KAHAN-FRANKL SAMU, az orthodox központi iroda elnöke

A magyar zsidóságra ebben az eszten- dőben mélységesen fájdalmas Peszach virradt. Azok a sötét és terhes felhők, amelyek az utóbbi években a közeli lát- határt beárnyékolták, az elmúlt napok- ban a magyar zsidóság egén tornyosul- tak fel. A nagy viharokat vésztes hírte- lenséggel jellemző módon jelentek meg fejünk felett a feketén gomolygó felle- gek. Egyik napról a másikra morajlott felénk a „zsidótörvény” fenyegető hangja; egyik napról a másikra szakadt reánk a s'chitó-tilalom.

A zsidótörvénynek nevezett törvény- javaslat huszonegy óra alatt került a magyar közvélemény elé és a törvény- hozás asztalára. A magyar zsidóság ká- bultan áll a tervezett új rendelkezések előtt. Mint aki' fejbcsujtottak: alig tu- dunk a valóság tényeire eszmélni. A sor- sunk már régen nem rózsás, de ilyen törvényes rendszabályozásra még rövid hónapok előtt sem mertünk volna gon- dolni. A zsidó existenciák évek óta fogy- nak. A trafikok, az italmérések egyre kisebb számban maradnak hittestvéreink kezén. A szövetkezetek nagy állami tá- mogatása egyre több versenyképtelen zsidó boltostól szívja el az életképessé- get. Az utóbbi évek új gazdaságpoliti- kája és rendje a mindenütt uralkodó egykéz; az export- és importengedélyek keserves labirintusa; a devizakorlátok; a kötött gazdálkodás ezernyi akadály, mind nehezebbé tették a zsidóság meg- élhetését. Az országban hitfeleink között fájdalmas nagy elszegényedés keletke- zett. Ellenségeink csak a szerencsés ki- választottak egyes kivételeit veszik észre. Hiszen még az apró fényugár is hamarabb ötlük szembe, mint a legter- jedelmesebb sötétség. Orthodox hittest- véreink, akiket a szombattartás amúgyis erősen korlátoz, akiket a vallástörvé- nyek ezernyi szála köt meg és akadá- lyoz a szabad, egyenlő üzleti verseny- ben: különösen szenvednek az idők nehéz járását.

A tervezett törvény — még ha a kor- mányzat ezzel nagyobb megrázkódtatá- sok megelőzésére gondolt is — minden- esetre egy új nagy területről szorítja le a zsidó kisebbségi létet. Mélyen megrendülve és lelkiünkig le- sújtva állunk az új akadályok és kor- látozások előtt, amelyeket a hazai zsidóság elé emelni készülnek. Hogyan fognak továbbjutni hittestvéreink? Merre vezet az út, amelyen pusztá létüket von- szolhatják tovább?

Rendkívül fájdalmas számunkra az a nagy tövis, amelyet a zsidótörvények a régi polgári jogegyenlőségen ejtettek. Azoktól a fényes alkotásoktól, amelye- ket a magyar nemzet nagyjai írtak be törvénytarunkba, igen messze szakad- tunk. A törvényhozás légkörében a terve- zett rendelkezések talán mégis engedni fognak eredeti súlyosságukból. Talán a magas kormányzói szózat megnyugvást keltő nemes szelleme itt is éreztetni fogja a bölcs mérseklet elengedhetetlen szükségességét.

Rendkívül csapás érte a magyar zsi- dóságot az e napokban kiadott s'chitó- rendelettel is. Az előzetes kábítás beve- zetése egyértelmű a rituális vágás meg- szüntetésével. Amíg ez a rendelet ha- tályban lesz, nagy állatokkal nem lehet rituálisan levágni. Megszűnik az ilyen kóserhus-fogyasztás és hitközségeink háztartása nagy megpróbbátásnak és veszélynek van kitéve a gabellajövedel- mek elmaradása miatt. Fájdalmasan tu- domásul kell venni a tényeket, hogy a viszonyok változása folytán a legna- gyobb erőfeszítés árán és a legkiválóbb személyiségek intervenciója révén sem tudta az együttesen összefogó orthodox és kongresszusi zsidóság sem megaka- dályozni ennek a rendeletnek megjelené- sét. Természetes azonban, hogy nehéz öröhelyünkön, kötelességünkhöz híven, minden erőnkkel tovább fogunk küzdeni ennek a reánk nézve súlyos csapásnak mielőbbi megszüntetésén. A közeli hetek

meg fogják mutatni, hogy ez a rendel-kezés nemcsak a zsidóság vallási életét érinti, hanem a gazdasági élet itt szám- bajövő területeit is. Ha az illetékes té- nyezők a tapasztalati tények számada- tainak tiszta fényénél ezt majd világo- sabbban fogják meglátni, mint az álta- lunk ismertett előterjesztések során: úgy bizton sor kerül majd a kábítási kötelezettség feloldására. A vallási és gazdasági érdekek együttes sulya bi- zonytalannak nagyobb nyomattékkal bír majd a mérleg egyik serpenyőjén, mint azok az egyébként tiszteltreméltó szempon- tok, amelyeket a kábítási bevezetése mel- lett a másik oldalon felsorakoztattak.

Addig is azonban intő és kéro szóval fordulok hitközségeink tagjaihoz. Ez a hus-fogyasztás és erős próbának fogja kitenni hitközségeink költségvetési egyensúlyát. Ezekben a nehéz időkben minden hitfelelünknek fokozott köteles- sége tehát a hitközségi intézmények biz- tosításáról gondoskodni. Semmikép se nyuljanak az amúgyis súlyos gondok között élő hitközségi funkcionáriusok kényeréhez, vagy szükös javadalmához. A régi zsidó áldozatkészéssel és vég- telen szeretettel kell hittestvéreinknek a vallási intézmények és funkcionáriusok fenntartásáért helytállani. Összetartás- sal, egyetértéssel és igaz hűséggel kell minden egyes tagnak hitközsége mellé sorakoznia.

Különös nyomattékkal kell kérnem hit- testvéreinket az egyenlenségek és vi- szályok kerülésére. Nyugodt, békés vi- szonyok között is nagy ártalmára és veszélyére voltak a széthúzások a hitk. élet és hitélet nyugodt fejlődésének. Ma egyenesen rombadönthetik az egész hit- községet. Az egyenlenségek kerülését ezuttal más szempontok is különösen parancsolják. Ezekben a zsidóságra ne- hezedő súlyos megpróbbátásokban ne- künk egymásrautaltságunkban csak tá- mogatnunk, szeretnünk és segitenünk kell egymást. Önmagunkon kívül csak a

Mindenható oltalmára támaszkodhatunk, Legyünk tehát elnézők, türelmesek és testvéri érzéssel közeledők egymás iránt. Az Örökkévaló sohasem hagyta még el a zsidóságot és töretlen bizakodás él bennünk, hogy továbbra is az Ő erős keze fog bennünket elvezérelni a szebb és boldogabb jövő felé. Ezen a mai

Peszach ünnepén forduljunk fátyolos tekintetünkkel az első Peszach ünnepének világossága felé, amidőn az Örökkévaló tűzoszlopa haladt előttünk és mutatta számunkra a szabadulás útját, a mély elnyomottságból és a megalázó szolgasorból.

כימי צאתך כמי צארי אראנו נלאוהו. אכיר

Sussmann rabbi: Az üldözött bárány...

— A sabbosz hagodajl-drósból —

„Cham libbi b'kirbi, bahagigi sziv'ar és, dibbarti bilajni — szívmem izzó bensőmben, gondolatom tűz emésztí és mégis szólnom kell.” (Thillim 39,4.)

„Szeh f'ziuroh jisroel, arójajsz hidichü, horisajn acholaj . . . hoachrajn iczma . . . — elszéledt juhnyáj Izráel, oroszlanok marcangolták szét, az első mardosta, a másik meg csontjait rágtá.” (Jirmijó 50, 17.)

... Üldözött, kergetett bárány Izráel, oroszlanok, hatalmasak, éhesek, vadak marcangolják. Az első mardossa, husát tépi s a másik csontjait rágtá, verőjét kiszívja... A bárány védtelen teremtés sem támadó, sem védő fegyvere. Nincs karma, hogy ragadjon, sem szarva, hogy ökleljen, nincs erő tagjaiban, hogy ellenét leüsse. Ez Izráel! — Így magyarázzák bölcseink a próféta szavait. Védtelen és sohasem támadó; őt támadják oroszlanok, hogy teljesen széttejjék...

Bárány! — Niszson hónapban a Peszach ünneppel kapcsolatban állandóan találkozunk vele. Maga a hónap csillagképe is a bárány és a Peszach-áldozat ismét csak bárány. „V'jikchü lohem is szeh l'vész óvajsz, szeh labójisz — vegyének maguknak bárányt az atyák háza szerint, bárány házanként”. És a széder befejező része, a Chad-gadjó is bárányról szól: „Bárányka, bárányka, amit atyám vett két fillért...”. „És felfalta a vadmacska... a báránykát, amit atyám vett két fillért...”. Ezt a két fillért ismétli minden strófa, tanítva ezzel, hogy ezen van a hangsúly. Így magyarázható a 44. zsoltár 13—14. verse: „Eladtad népem értéket nélkül (hiteltre) és nem nyereszkedél az árn. Szégyenné tettél minket szomszédaink előtt, gúny és kacaj környezetünk szemében.” Minden árúnak meg van az ellenértéke. Vételára fejezi ki az értéket és csak akkor, ha az eladónak sürgősen készpénzre van szüksége, adja olcsóbban, de ez esetben a vételár nem

fejezi ki az áru ellenértékét. Természetesen hitelügyleteknél nem az ellenértéket, hanem annak magasabb árát kéri az eladó, hisz nem kap érte készpénzt. Bennünket pedig „ingyen adtál el, — hiteltbe.” Mily borzasztó, nincs értékünk még az áron alul sem, nemde szégyen, gúny és kacaj a mi sorsunk. Ez a bárány! Ez Izráel!

És van e bárányhoz nehéz időkben, súlyos órákban egy intelem: a mi Atyánk, az égi Atya, kinek mindannyian gyermekei vagyunk! Tartsuk be törvényeit maradéktalanul, még hatványozottabban! Lesz-e hát valaki oly merész és bátor, hogy az ősi szülői ház törvényeit megbontsa, szokásait elhagyja, engedményeket tegyen a tradíció rovására? Lesz-e valaki, ki a s'chitó-nál engedne? Lesz-e áruló?!

Nincs engedmény! Nem hagyjuk el a szülői ház törvényeit!

„Szeh labójisz”, bárány — a házakban...

Régi hibája és bűne a zsidóságnak, hogy nem tanul a múltból, nem kérdezi meg az ősök történetét, pedig így szolt már Majse is: „Kérdezd meg atyádat, majd elbeszéli, őseidet, majd elmondják neked.” És Jákajv patriarcha szolt gyermekeihez: „Mért is mutatkoztatok?” (Lomó tiszróü.) Már Egyiptomban is bűne volt őseinknek, hogy mindenütt látták őket. Mulatság, tékozlás közepette. Amint letelepedtek, nyugalmat szereztek maguknak, megtelt velük az ország. (Vatimólé hoórecz ajaszom.) Színházakban, mulatóhelyeken, cirkuszokban: mindenütt ott látták őket és ez irigységet váltott ki és vált ki minden időben! Súlyos következménye pedig: „Rajta, üljünk törvényt ellenük!” (Hovó niszchakmó laj.) Ezért, a mai súlyos időkben is tartózkodjunk az ily helyek látogatásától, hisz a próféta is mondja: „Térj népem szobáidba, csukd be ajtádat mögötted egy időre, míg el-

vonul a harag”. Tartózkodjunk otthon! „Bárány a házakban”! „Ti pedig ne távozzatok házaikból, míg felvirrad”. (V'attem laj szécz'u is mipezsch bészaj ad bajker.) Világosság pedig csak akkor van, ha a családi tűzhelynél maradunk...

Künn oroszlanok leleselkednek, hogy marcangoljanak és mardossanak...

Súlyos idők nagyobb áldozatokat igényelnek. Ne legyen senkinek sem kifogása, hogy amúgy is meg van terhelve! Forduljunk ismét az ősök példájához. „Jákob fogadalmat tett, mondván...” Bölcseink magyarázata szerint minden időben maradó és tanítandó példát adott ezzel az ősatya, hogy gyermekei, ivadékai, megpróbáltatás idején, fogadalmat tegyenek, miként ő és legyen fogadalmuk tárgya a jótékony! „V'ohajl aser titen li asszer aaszrenü loch — mindenből, amit adsz nekem, tizedet adok Neked”.

Az áldozatkészségről szol a következő tanítás is: „Vaalehem tajmar, is-is mibész jisroel... v'el peszach ajhel majéd laj heváj... — szólj pedig hozzájuk, mindenkit Izráeli házából... aki áldozatot mutat be, de a gyülekezés sátrának ajtajához nem hozza, hogy azt az Ur előtt bemutassa, súlyos bűnhődés éri”. Aki áldozni tud szórakozásra, vágyainak kielégítésére, de ha arról van szó, hogy Izráel gyülekezeteinek javát előmozdítsa, hogy jót gyakoroljon, akkor takarékos, akkor fukar, akkor összeszorítja markát, — azt valóban súlyos bűnhődés éri!

A jótékonyág pedig közel hozza a megváltást, felemeli az embert, vigaszt nyújt neki, lelki kielégülést, bátorítást a harcokban, erőt a küzdelemben, mert megsegítette embertársát, testvérét és ezzel előmozdította azt, hogy a bárány fenmaradjon mindenkor!

Hölgyek figyelmébe!

Kelengye, pizsama, pongyola legizlésesebben jutányosan készül Berkovits Magda fehérneműszalonjában, Bpest, Liszt Ferenc-tér 5. H. 3.

A karcsúság titka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)

fűzőszalon, Dohány-u. 39.

Telefon: 140—264.

Peszachra WEISZ CSOKOLÁDÉT dragéet, kakaót, cukorkát, teasüteményt kérjen!
Minden orth. üzletben kapható szép kivitelben, kitűnő minőségben

WEISZ MÓR
orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII, Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

Peszachi kötelesség

Irta: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orthodox izraelita hitközség elnöke

A természet megújulása idején, tavaszi rügyfakadáskor ünnepeljük meg évfordulóját annak a nagy történelmi eseménynek, hogy Izráel az i'teni kegyelem csodatettei után visszanyerte szabadságát, kivonult Miczrajimból, ahol az emberi jogot lábbaltipró zsarnokság tombolt. A nép külső szabadságán felépült az ő belső szabadsága: az ő szellemi világa. Mert Izráel szabadságának az volt a célja, hogy a Szináj-hegyi kinyilatkoztatás tartalmát vállalja szent hivatásnak. „Hoom hahajlechm bachajsech, róü ajr gódajl, jajsóv b'erecz czalmóvesz, ajr nó gá aléhem — a nép, amely sötétben járt nagy világosságot látott és azokra, akik a halál völgyének hónapban időztek, fény sugárzott”. (Jesájó 9.) A rabszolgaságban szenvedő Izráelnek a jogfosztottságból való megszabadulás „világossága” jutott és a Szináj-hegy felől, ahova indultak, a Tóra fénye sugárzott lelkébe azoknak, akik eddig Egyiptomban a bűnek, a szenvedélynek, a bálványimádásnak, a féktelenségnek, az elnyomásnak halálvölgyében sinylődtek.

Évezredek óta ünnepli a zsidóság ezt az eseményt és hogy ne csak régmúlt eset elhalványult emlékévé legyen, hanem eleven valósággá, azt hangsúlyozza a Hagada szerzője: „Minden nemzedékben köteles az ember úgy tekinteni magát, mint-ha ő maga vonult volna ki Egyiptomból”. Még sohasem értettük meg a maga valóságában ezt a kijelentést, mint a mai nehéz viszonyaink mellett. Mert minek mondja a Hagada, hogy az ember „köteles” az egyiptomi kiszabadulásra gondolni? Hát nem szívesen száll vissza az emlékezett a szent hajdan ragyogó eseményéhez, hát nem örömmel csapong a képzelet szárnya vissza azokba az időkbe, amikor a zsidóság a világtörténelmi láthatár peremére lép, megújulva nekiindulván a jövőnek, amikor olyan, mint a Sir Hasirim szavai szerint: „Jofo kalvónó, bóró kachamó ajimó kanidgólajsz — szép, mint a hold, ragyogó mint a nap, félelmetes mint felvonuló hadizászlók” amikor a szabadság napja világosságot és tisztaságot árasztott körülötte, amikor céltudatosan zárt sorokban, zászlói alatt megindult hivatása felé? Hát nem gyönyörű lelkiélmény erre gondolni? Miért legyen az ehhez fűződő reminiscencia csak „kötelesség”?

A Hagada azonban, úgy érezzük, most, oly időket tartott szem előtt, mint a maiakat, amikor önnevelésre, bizalomra van szükség, hogy az ember átélje az egyiptomi szabadulás csodáját és hogy „kötelességének” tartsa a ragyogó mult-

ba való lelki beilleszkedést. Egyiptomban kinozták őseinket, nem vették ember-számba, de azért az állatokat bálványként imádták. Nem engedték meg az állatok levágását. Ki hitte volna, hogy évezredek után, éppen az egyiptomi rabságból való kiszabadulás emlékezésének szentelt hónapban meg kell majd értnünk, hogy az állatvédelem jelszavával fogják szokott táplálkozásunknak útját állni? A zsidó életfelfogás és vallásos szemlélet egyik főelve: „dino d'malchúszo dino — az ország törvénye kötelező”, ami azt jelenti, hogy vallásilag is tiltva van a haza törvényét kijátszani, ebben az esetben tehát azt, hogy amíg a rendelkezés vissza nem vonatik, nem szabad vágatni nagymarhát, elözetes elkábítás nélkül. Mivel azonban elkábítás után a s'chitó érvénytelen, a zsidóság széles rétegei nem fognak marhahúst fogyasztani.

A s'chitó lehetetlenné tétele tehát, minden zsidó és existenciális érdektől eltekintve a nemzetgazdaságot is érzékenyen sújtja és nem látható be, miképpen szolgálja az ország ügyét.

Állatvédelem? Mi csak azt tudjuk, hogy a mi szent tanunk az állat levágását vallási mozzanatokkal szellemítette, a táplálkozás állatiasságát éppen a s'chito törvényei által erkölcsi színvonalra emelte. S ezzel kapcsolatban egy régi midras-följegyzés elevenedik föl előttünk. A görög-szir pogányságra arra akarta kényszeríteni a zsidóságot, hogy „írják fel az ökör szarvára, hogy nincs részük Izráel I'tenében.” — de az akkori zsidók inkább lemondtak ökreikről, de ezt nem tették meg. Mintha ez a talányos kijelentés a mi időnkre célzott volna, amikor azt kívánják, hogy az ökör szarva tájékára irányított taglót vagy villanyáramot ismerjük el szent vallástörvényünk helyébe irányadónak és ezzel mintegy konce-dáljuk, hogy vallási előírásaink nem állottak eléggé az állatvédelem szogálatában és ezzel mintegy megtagadjuk azokat a szent előírásokat, amelyeket a mi mestereink megállapítottak, amikor magyarázták azt az i'teni kinyilatkoztatást,

MEGBIZHATÓ és OLCsó
HUSVÉTI EDÉNYT
MÜLLER
EDÉNYKIRÁLY-nál
VÁSÁROLJON
Klauzál-tér 13. Dob-u. sarok és
Dohány-u. 48. Klauzál-u. sarok.
Szombaton zárva.

amely úgy hangzik: „vagd le (az állatot) úgy, ahogy ezt neked megparancsoltam.” Elődeink inkább lemondtak az ökrök tulajdonjogáról, de nem írták fel a szarvukra azt, ami elpártolás lett volna az ősi vallási dogmáktól. Minekünk is természetesen csak ilyen feleletünk lehet az adott esetben: „inkább lemondunk a husevérsről, de szent törvényeink megőrzését nem hagyjuk abba.”

Az ősöknek eme megpróbáltatását a hagyományos szentírásmagyarázat kifejezve találja Avrohom ősatyánknak az egyiptomi rabságot s a megváltást példázó víziójában. „A nap lemenőben volt és félelmetes sötétség borult Ábraháma, amikor az I'ten így szoltott hozzá: tudd meg, hogy... sanyargatni fogják ivadékaidat, négyász esztendeig, de azután kiszabadulnak...” A „félelmetes sötétség” a Midras szerint a görög-szir pogányságra vonatkozik, amikor vallásukat sértették meg. De az ősatyának az az i'teni ígéret jutott, hogy ettől is úgy fognak szabadulni, mint az egyiptomi rabságtól.

Az egyiptomiak kegyetlensége abban is mutatkozott a Midras szerint, hogy „a nők dolgait végeztették férfiakkal és a férfiak robotját nőekkel”; nemcsak az egyetemes robotot vetették ki Izráel fiaira, de szabályozni akarták a számárányt, amely szerint végezzék teendőiket, olyan foglalkozásra utalták őket, amely nem felelt meg egyéniségüknek. És most is újra kísért bennünket a számárányosság, az erőszakos átrétegződés.

Ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy egyenlő jogú polgáral vagyunk ennek a hazának!

És szőljon hozzánk irányítólaga a Hagada: a zsidó embernek „kötelessége”, még hogyha nehezére esik is, az egyiptomi szabadulás csodájába beleélni magát, azt a helyzetet átélni, hogy: „hasz-szov óvor, hagesem cholaf holach laj...” — a vihar elmulik, a fergeteg elvonom, a jog virága kivirul, a dal ideje elérkezik majd, mint ahogy a hagyomány üdvözli a Peszachot. A történelem folyamán mindenkor a zsidó vallástörvényekhez való ragaszkodás tartott meg bennünket és ezért különös áhitattal mondjuk el a szédernél azt az imát, amelyben dicsőítjük a Teremtőt „aser g'olonü...”, aki kiváltott bennünket és kiváltotta őseinket Egyiptomból és megérette velünk ezt az éjszakát, amikor macót keserű gyökérral elfogyaszuk, hadd éressen meg velünk további örvendetes ünnepeket, v'najde l'chó sir chódos al g'uloszénü v'l p'düsz nafsénü. Amen.

S'c h i t ó n é l k ü l

- Kábitás nélkül tilos a rituális vágás -

Azokon a törvényes rendelkezéseken kívül, amelyeket az elmúlt héten az egész magyar zsidóság eddigi jogállásának hátrányos megváltoztatására és súlyos sérelmére tervbevettek: a hitű zsidóságot egy külön rendkívül súlyos csapás érte. Egy, e hó 7-én kiadott rendelet lehetetlenné tette számára a kóser marhahús-fogyasztást. Ez a rendelkezés a hazai hitű zsidóságot teljes egyetemében sújtja. Itt nincs senki számára kivétel. Ez a rendelkezés minden kóser háztartás asztaláról egyik napról a másikra letiltotta ezt a húsételt. Vallási törvényeink szigorú parancsként írják elő és szabályozzák részleteiben is a rituális vágást. Ez a szabályozás évezredek és nem történelmi másoké, mint az itt szigorúan előírt utasítások szerint. Ezeket a vallási parancsokat és a zsidóságnak köztudomásszerűen is ismert kóserhús-fogyasztását, az eddigi jogszabályok megfelelően figyelembe vették és biztosították. Azok a rendelkezések, melyek a nagy állatok leölésénél, az előzetes kábitási kötelezettséget írták elő, e kábitási kötelezettség alól kifejezetten kivették a rituális módon történő vágást. Így rendelkezik az 1932. évben kiadott és az 1928. évi állategészségügyi törvény rendelkezéseit részletesen szabályozó 100.000. számú végrehajtási utasítás is. Ennek a rendelkezésnek 90. §-a, az ezt megelőző jogszabályokhoz hasonlóan, a rituális vágásnál a kábitás mellőzését kifejezetten megengedte.

Amidőn az utóbbi években Németországban az előzetes kábitási kötelezettséget be akarták vezetni, a német rabbikar maga is foglalkozott ennek a kérdésnek vallási megengedhetőségével, de véleménynyilvánításra és döntésre kérte fel a híres vilnai gaont, *Rabbi Chajim Ajzer Grodzenskyt* is. Ez nyílt publikációban közölte úgy a saját, mint 800 lengyelországi rabbi állásfoglalása nevében, azt a vallási véleményt, hogy

az előzetes kábitás alkalmazása mellett a vágás nem kóser.

Ezt az álláspontot fogadta el 1936-ban a két német rabbiügyesület: a „*Verband der orthodoxer Rabbiner Deutschlands*” és a „*Vereinigung traditionell-gesetzestruher Rabbiner Deutschlands*”. Központi Bizottságunk rabbitanácsa, amelynek elvi jelentőségű vallási határozatai a fenálló jogszabályok értelmében döntöttek, ugyancsak kimondotta e napokban, hogy a rituális vágás előtt kábitálni nem szabad. Ez az egész magyar orthodox rabbi-kar tiszta álláspontja is.

Minthogy tehát azokból a nagy állatokból, amelyeket előzetesen elkábitanak, vallási parancsainknak megfelelő rituális kóser hús nem nyerhető, tisztán adva van az a tény, hogy *mindaddig, amíg a kábitási kötelezettség fennáll, a hazai hitű zsidóság asztalára marhahús nem kerülhet.*

A hitű zsidóságot a legsúlyosabban érinti tehát a kiadott új rendelet. Egyrészt a magánéletében, a lét-fenntartáshoz szükséges hús fogyasztás tekintetében érte ez a súlyos korlátozás, de nagy veszélyt jelent ez a tilalom a hitközségek anyagi háztartására vonatkozóan is.

Köztudomású, hogy a husgabella a hitközségi költségvetés egyik leglényegesebb tétele és jövedelmi forrása. A kóserhús-mérés kiesése és a fogyasztás elmaradása helyrehozhatatlan károkat fog okozni. Hitközségeink léteapjukban vannak fenyegetve.

Rendkívül fájdalmasan érinti a magyar zsidóságot ennek a rendeletnek sornakivüli gyorsasággal történt kiadása is. Szokatlan sürgősséggel intézték el ezt az ügyet. A földművelésügyi minisztérium azon az állásponton volt, hogy ez tisztára állatvédelmi és vágóhídi adminisztratív kérdés, amelyet abban a keretben kell csak elintézni, amelyet az idevonatkozó jogszabályok jogi előfeltételeként írnak elő. A régi rendelet megváltoztatása ugyanis a földművelésügyi és belügyminisztérium együttes hatáskörébe van utalva. Az volt a felfogás, hogy a vallásminisztériumhoz az ügy egyáltalán nem tartozik. Amikor mégis megkérdéztették a vallásminisztérium, ez szokatlan sürgősséggel terjesztett ott elő oly módon, hogy ennek a nagyfontosságú vallási vonatkozású kérdésnek az Izraelita Országos Irodákhoz való áttételére nem kerülhetett sor. Az Orthodox Központi Iroda látván, hogy ezt a hazai orthodox zsidóságra életbevágóan fontos ügyet a felekezet meghallgatása nélkül napok alatt kívánják elintézni, március 31-én, április 3-ára vasárnapra sürgős rendkívüli központi bizottsági ülést hívott egybe. Ebben az ülésben meghozták a megfelelő határozatokat a veszély elhárítására és másnap, hétfőn már megtörténtek a legsürgősebb intervenciók ennek érdekében. A Központi Iroda értesítése folytán azok a hitközségek, amelyek a kormányelnök és a földművelésügyi miniszter választókerületéhez tartoznak, távirati és személyes kérésrel fordultak ezekhez a leg-

illetékesebb személyiségekhez ezügyben. Ugyanilyen értelmű sürgős kérelmekkel fordultak más magas személyiségekhez is, azok a hitközségek, amelyek itt ebből a szempontból komolyan számbajöhetnek és nagyszámú intervenciót állíthattak az ügy szolgálatába. Természetes, hogy a két országos Iroda is, a két pesti izraelita hitközség bekapcsolásával, a legnagyobb erőfeszítéssel igyekezett elérni a tervbevetett és már kiadásra kész rendelet megjelentetésének mellőzését, vagy legalább annak visszatartását. A földművelésügyi miniszter valóban sürgősen módot adott arra, hogy egy értekezleten az Irodák előterjesztéseik észrevételeiket. Ezen az értekezleten Hevesi Simon, a pesti izr. hitközség vezető főrabbija is nagy sulyal igyekezett a kábitási kötelezettség bevezetése ellen felsorakoztatni a vallási szempontokat. Ez a keddi napon történt. Mivel nyilvánvaló volt, hogy a közösen megtartott értekezlet nem kecséget a kívánt eredménnyel, ismételt intervenciót és javaslattétel következtében a szerdai napon újabb megbeszélést és tanácskozást folytatott a Központi Iroda e minisztériumban. Ez a miniszterelnök választókerületéhez tartozó Goldstein Ezra balatonfüredi főrabbi közbenjöttével történt, amely újabb tanácskozásra, erről a felsőbb helyről adatott utasítás. Ezen a megbeszélésen a Központi Iroda olyan javaslatokat terjesztett elő, hogy a zsidóság kész úgy a vágást megelőző eljárás során, mint annak megtörténte után, az eddigi gyakorlat olyan módosítására és megváltoztatására, amely a levágott állat szenvedését lényegében és időtartamban a legminimálisabbra, úgyiszlán pillanatokra korlátozza. Ez mind hiába volt. Másnap, 7-én, csütörtökön reggel, a hivatalos lapban megjelent a kábitási kötelezettséget statuáló rendeletről tudtuk csak meg, hogy a javaslatokat nem fogadták el. A rendelet az átmenet számára is a legridegebben mérte ki az időt és mindössze 8 napot engedélyezett erre a célra. E hó 15-én már hatályba is lép a kábitási kötelezettség, ami egyet jelent a nagy állatok rituális vágásának ezen időponttól való teljes eltűnésével.

A magyar zsidóság mélyszélesen megrendülve fogadja ezt a súlyos csapást, amely vallási felfogásában és ezzel kapcsolatosan mindennapi életmódjában érte. Az orthodox zsidóság számára az első percben adva volt a helyzet: a kábitási kötelezettség a nagy állatok rituális vágását lehetetlenné teszi, így te-

hát lehetetlenné teszi az ilyen hús fogyasztást is. De nemcsak az orthodox zsidóság ragaszkodik megváltozhatatlannul az itt számbajövő vallási előírások végrehajtásához, hanem a kongresszusi zsidóság is. Eszerint minden hazai kóser háztartásból eltűnik egyelőre ez a húsétel.

A magyar zsidóság most számos súlyos sebtől vérzik. Ezek közül számára a legfájóbb mégis az, amelyik vallásának és hitéleti parancsainak szabad gya-

korlatában korlátozza. Különösen az orthodox zsidóságnak okoz nagy szenvedést, ha ősi hagyományait és a Szentírásban gyökeredző vallásgyakorlatát éri sérelem. Minthogy azonban vallási kérdésben számára megalkuvás nincs, nyilvánvalóan adva van részére a teendő. Küzdenie kell az eddigi jogállás visszaállításáért és az olyan rituális vágási mód megengedéséért, amely nem ütközik hitelveibe és vallásának szigorú parancsaiba. Lehet, hogy a régi rend és

szabály visszaállítása még huzamosabb ideig fog várni magára, azonban a Mindenhatóban való bizodalunk és hitünk a régi töretlenségben él bennünk és minden reménységünkkel abban bízunk, hogy hitűségünk és kitartásunk végül is megérleli a maga gyümölcsét és mihamar visszatérnek azok a nyugodt békés idők, amidőn hitéletünket és mindennapi magánéletünket semmiféle zavaró momentum nem fogja korlátozni.

Korein Dezső: Elsőosztályu zsidók legyünk!

A küszöbön álló zsidótörvény, amely az 1867-es és 1895-ös becikkelyezéseknek valótlóság arculcsapása, behódolást jelent az évek óta türt felekezeti- és osztályizgatásoknak. Kerékkötője lesz a magyar jogfejlődésnek és alázatos kiszolgálója a ma divatos reakciós politikának. Eltekintve a hagyományos magyar jogegyelőségben ejtett csorbától, bennünk magyar zsidókat másodosztályú polgárokká degradál. Hogy ez mennyire bántó hazafias érzésünkre, mennyire megalázó emberi méltóságunkra, külön lapra tartozik. Vessenek számot lelkiismeretükkel azok, akik elég gyengék voltak a demagógiával szemben és évekig türték a feneketlen gyűlöletet és uszítást, amit az önző karriervadászok inszenáltak az ország mérhetetlen kárára.

Ha a zsidótörvény bennünket zsidó-vallásu magyarokat az utolsó pad-sorba ültet, foglaljuk el a zsidóság keretében az első helyet.

Igy legyünk az utolsókból első. Vegyük tudomásul, kedves hittestvéreim, hogy ezentel másodosztályú állampolgárok leszünk. Azonban bármilyen történjen velünk, mi magyar zsidók törvénytisztelők voltunk és azok is maradunk.

Most azonban számolnunk kell az adott helyzettel, ha az még oly megalázó is részünkre. Hogy a tervezett zsidótörvény mennyiben fogja az ország szociális problémáit megoldani, mennyiben járul hozzá a munkanélküliség megszüntetéséhez és a kedélyek megnyugtatásához, a gyakorlat fogja eldönteni. Ha ezáltal tényleg nyugvoppontra jut az ország gazdasági és társadalmi helyzete, mi zsidók is rezignációval vesszük tudomásul a bennünket deklasszifikáló törvényt abban a tudatban, hogy ezzel a nagy áldozattal mi is hozzásegítettük az országot a rég óhajtott nyugalomhoz és belső rendezéshez. Azt, hogy ez a törvény előnyös vagy hátrányos lesz az országra nézve, a jövő fogja eldönteni. Egyelőre azt kérdezzük: *nincsen az országnak más elintézni valója, fájdalom és problémája, mint a zsidókérdés? Nincsen a magyar társadalom-*

nak más igazságtalansága, mint ez az egyetlen egy?

Ha már azonban a zsidótörvény bennünket áldozatkész és hazafias magyar zsidókat besorozott a másodrangú állampolgárság megszégyenítő kategóriájába, emelkedjünk fel most mint zsidók az első rangfokozatra és éljünk ezentel minél önértesebb és intenzívebb zsidó módon. *Ha nem lehetünk elsőosztályú állampolgárok, legyünk elsőosztályú zsidók.* Ezt az átalakulást kell belevinnünk hittestvéreink köztudatába, különösen azokéba, akik eddig laza felfogást tanúsítottak a zsidó hitelvek, vallási törvények és hagyományok iránt. *Sursum corda!* Fel a zsidó szívekkel és elő a zsidó önértéssel! Elsősorban, úgy mint eddig, szigorúan tegyünk eleget állampolgári kötelességeinknek, *de emellett a jövőben vonuljunk vissza társadalmi és kulturális téren szerény hajlékunkba és éljük ott bensőséges, vallásos és munkás családi életünket. Kerüljünk a színházakat és egyéb szórakozóhelyeket. Ruházkodjunk és viselkedjünk a legegyszerűbb módon. Szorítsuk le életstandardunkat a minimumra. Ehelylett látogassuk szorgalmasan templomainkat és zsidó kulturális intézményeinket. Merítsünk lelki erőt ott, ahol megtaláljuk a vigaszt jelenlegi szív helyzetünk és kilátástalan jövőnkre nézve. Erősítsük meg hitközségeinket és jóléti intézményeinket, nehezen szerzett filléreinkkel. A bekövetkezendő súlyos viszonyok folytán mégtöbb hittestvérünk jut szorult anyagi helyzetbe, ami fokozottabb támogatást és segítséget igényel a zsidó társadalom részéről. Erre koncentráljuk megroppant anyagi erőnket.*

Éljünk belső, vallásos, családlás, zsidó életet. Azt az életet, amelyet a Tóra részünkre kijelölt és amelynek útjáról sajátos annyira letértünk. Legyünk a szó nemes értelmében „a papi birodalom népe”, hogy ezzel útát mutassunk ellenségeinknek az emberszeretet, jótékonyosság és szociális érzés tekintetében. Szégyenítsük meg ezzel a nemes életmóddal azokat, akik ma, hatalmuk és erejük tudatában megszégyenítettek bennünket, védtelen zsidóságot. Nyugodjunk meg abban, hogy a történelem tanúsága szerint mindig a minoritásban levők voltak azok, akiket áldozatul dobtak oda politikai és szociális forrongások idején.

Mindenekelőtt azonban bizzunk a Mindenható jóságában, aki évezredekken keresztül csodálatos módon védőszárnnyaira emelte Izráelt: *„Felemeltek benneteket hozzám”* — mondja az Örökkévaló. Ezekkel a gondolatokkal üljünk a széderhez, amelynek idei borongós hangulata ne zavarja jövőnkbe vetett hitünket és bizalmunkat. Gondoljunk őseink szenvedéseire és megváltására. Elmélkedjünk afölött, hogy mint a Hagada mondja: *„Nemcsak egyszer akartak bennünket elpusztítani, hanem minden nemzedékben voltak olyanok, akik életünkre törtek és az Örökkévaló megmentett bennünket karmaikból”*.

Ez a történelmi tény nyújtson erőt és vigaszt a világzsidóságnak mai igazságtalannak látszó helyzetében. Erre tanít a Hagada bennünket. *Szenvedtünk kiválasztottságunkért, de ellenségeink sorban elpusztultak.* Fáraó elrendelte az újszülött zsidó fiúgyermeknek vízbefojtását, ez nem sikerült, de ő és serege belepusztult a tengerbe. Hámán zsidóintó rendeletet bocsátott ki, amit az Örökkévaló meggátolt, de ő és fiai akasztófára kerültek. A spanyol inkvizíció, elődeink egy részét máglyára hajtotta, a többit pedig az országból kiűldözte, ma a zsidómentes Spanyolországban egymást pusztítják a szerencsétlenek. *Mi mindig szenvedtünk, de megmaradtunk, ellenségeink azonban elpusztultak.* Ezt kiáltjuk oda mentőül a mai kor zsidóüldözőinek!

Ajánlom orth. kóser של סמך kitűnő boraimat

Elsőrendű tokaji, mérgespusztai, verpeléti, zamatos pecsenye, csemege és asztali borokat nagyban és kicsinyben legolcsóbb áron. Házhoz szállítva.

LAZÁR MÁRKUSZ borpince
Budapest, VII., Klauzál-tér 16. szám.
Telefon: 140-554.

Kornitzer Béla: **Széchényi**

Súlyos történelmi napokat élünk. Ugyanolyan minden nap meghozza a maga nagy szenzációját. Ami még ma megdönthetetlennek tűnő fogalom, hit, dogma, vagy törvény volt, azon holnap már átgázolnak a dübörgő, sorsformáló események. Nincs idő a meditációra, elmélkedésre, mert mint a könnyű nyári zivatar után a hirtelen felragyogó nap sugar, úgy tornyosulnak mostanában — sajnos — újabb és újabb fellegek fejünk felett.

Nem célok, hogy kronologikusan regisztráljam az elmúlt napok eseményeit, amíg a miniszterelnök, — emlékezzünk a dátumra — 1938. április 8-án, pénteken felállt a Házban és a terembiztosnak átadta „A társadalmi és gazdasági rend egyensúlyának hatályosabb biztosítása” című törvényjavaslatát, amely a „zsidókérdést”, szakítva az ősi magyar alkotmánnyal, törvényesen rendezni kívánja. Én csak ki akarok ragadni néhány olyan mozzanatot, amely talán elsíkhadhatott, ellaposodhatott a forrongó események izgalmában, de nem semmisülhettek meg azok előtt, akik a nyílt színvallást, az igazság melletti bátor kiállást többre becsülik az opportunitásnál, a gyáva lapuláshoz, az alkalmazkodni tudás szírványos adottságánál.

Széchenyi György grófról, a tokaji választókerület képviselőjéről akarok elsősorban megemlékezni, aki az utóbbi időkben nem egyszer bizonyította be, hogy a demagógia színes virágfüzéreihez nem ért ugyan, de annál inkább ért ahhoz, hogy az ő szelid, csendes, de igazságérzettel átfűtött hangján, hatalomra, népszerűsége fittyt hányva, rámutatson az igazságra akkor is, amikor sok úgynevezett „liberális” képviselő a „Hallgatás arany” elvének hódolnak.

Gróf Széchényi György a választójogi vitában még mint keresztény párti képviselő szólalt fel és fejtegetéseiben kitért a politikai életet domináló problémára, a zsidókérdésre is.

A napilapok csak hiányosan közölték beszédét, pedig olyan súlyos szavak és komoly kijelentések hangzottak el a katolikus főurnak ajkáról — a szélsőjobb oldali képviselők zavaró és gúnyos kijelentéseitől kisérvé, — amelyek méltán megérdemlik, hogy az íráson keresztül örök emlékei legyenek a magyar zsidó népnél.

— A diktatúrás iránzatok hatása alatt — mondotta Széchényi György gróf — fokozódik az antiszemita agitáció, olyan formában, amely semmiképpen sem összeegyeztethető a rend fogalmával. Éppen a multkor hallottam, hogy ebből a felzgatott hangulatból, vagyis a zsidókérdésből kell kiindulni, ezt kell kiindulópontnak tekinteni. Elemezzük a kérdést. Azt hiszem, mint keresztény párti képviselőnek jogom és kötelességem ezzel a kérdéssel foglalkozni.

— A kérdésnek van egy vagyoni és egy hatalmi része. A vagyoni rész megoldásával a hatalmi rész is megoldódik. A vagyoni rész megoldása pedig szociális kérdés és egyéb szociális kérdések megoldásától semmiképpen sem lehet elválasztani. S legyen valaki zsidó, vagy nemzsidó, mindenképpen igazságosan és arányosan kell megterhelni. Az antiszemita propaganda sajnos csak árthat, mert a mobil tőke mindig talál utat, hogy valamiképpen elbujjék és ez a propaganda a mobil tőke elbujását mozditja elő. Sajnos éppen az antiszemita propaganda igazolja, hogy a zsidóságnak részben igaza van, amikor azt gondolja, hogy vele szemben nem akarnak igazságot szolgáltatni.

— Nem külön kérdés a rendészeti rész, a bevándorlás kérdése sem, hanem rendészeti kérdés. Nincs Magyarországon senki, még a zsidók között sem, aki nem látná be, hogy az idegen elemek beszűkülése a belső feszültséget növeli és mindenképpen elkerülendő. De ez rendészeti kérdés. Tessék az illető rendőrhatalmokat, szolgabírákat, és fűszolgabírákat szűkség esetén, amennyiben e téren kötelességüket nem teljesítik nyugdíj nélküli elbocsátásra ítélni.

— A vagyonnal való visszaélés, az adóeltilkolás kérdése sem külön zsidókérdés, hanem financiai kérdés. A gazdasági kérdést sem lehet külön zsidókérdésnek minősíteni.

— Az egész zsidókérdésből tehát nem marad más probléma hátra, mint a faji kérdés. Természetes, hogy minden kereszténynek joga, sőt kötelessége a hozzá közelálló keresztény embertársát elsősorban támogatni, érte elsősorban helytállni. Ez azonban olyan keresztény kötelesség, amelyet semmilyen törvény nem ír elő és nem is tud biztosítani, ha nem él az emberek lelkiismeretében. De

ez azért még senkit sem jogosit fel arra, hogy bárkit is kizárjunk a keresztény szeretet gyakorlásának nagy kötelességétől. Igen is, a keresztény, Isten- és emberszeretet, megköveteli azt is, hogy szeresd a zsidót. Megmondom ezt itt nyíltan a Házban, s aki ezt megtagadja, nem tartozik a keresztények közé. Széchenyi, ha ezt papi, főpapi részről mondanák, de azok sajnos hallgatnak.

— Az a ténykedés, ami európai államokban előfordul, hogy a zsidó boltokban vásárló emberek hátrára cédulát tűznek, hogy öngyilkosságokról beszélnek, hogy megszegényítő körülmények között kényszer munkára állítsanak be embereket, semmiképpen sem egyeztethető össze a keresztény morállal. Célt nem érnek, sőt igen könnyen az ellenkező célt érhetik el, mert sok józtlensű embert éppen ezek a tények a zsidó mellé állítják.

— Valóban volt zsidó nacionalista tobzódás a liberalista időkben, a háború előtt, talán még közvetlenül a háború után is, erről ma már jogosan beszélni nem lehet, az a tobzódás ma nem létezik, ma a zsidó fronton is mindenki kész bekapcsolódni áldozatokkal és munkával a magyar nemzet egységébe.

A beszédnek érdekes rezüméje volt, hogy Széchényi György kilépett a keresztény pártból. A pártkeret ugyanis nem engedhette meg, hogy Csillérynek zsidógyűlölettel átfűtött választójogi beszéde után a párt egyik tagja „filozemita” beszédet mondhasson. Pedig Széchényi nem filozemita, hanem *filójuszticia* beszédet mondott. Mint hithű katolikus bátran tett hittvallást a keresztény erkölcs és keresztény morál szellemében, amely kizár minden felebaráti gyűlöletet és szétváltást. Mi sem természetesebb, hogy a szélsőséges antiszemita sajtó Széchényi György grófort e beszéde után „zsidóbérencséggel” vádolta meg. Pedig tudtommal Széchényi György gróf egyetlen egy zsidó bérlőt sem alkalmaz birtokán. S ilyenformán csak az elvakult demagógia sütheti rá a zsidóbérencség szűgyenbélyegét. Elfogadhatnák tehát Széchényi György grófnak a zsidókérdésben való álláspontját még a legfajvédőbb keresztények is. De nem fogadják el, mert a gyűlöletnél nem az értelem uralkodik, hanem csak a gyűlölet.

Nekünk a felszabadulásnak klasszikus ünnepén, — ha még úgy tombol és tájékozódik körülöttünk a gyűlöletnek szennyes árja, — nem szabad elcsüggednünk. A zsidó kitartás és szívósság a történelem tanúságai szerint nem egyszer művelt csodát. A kétségbeesést és fásultságot, amelyet a sajnálatos körülmények bizony indokolnak, váltás fel az optimizmus életet adó érzése, hogy „J'suas hasém k'heref ajin”, a Mindenható segítsége pillanat alatt is bekövetkezhetik és visszaadja a zsidóságnak megérdemelt nyugalmát és boldogságát.

Peszachi tudnivalók

Cserép-, vagy porcellán edények, melyek évközben használatban vannak nem kaserolhatók és így Peszachkor nem használhatók. Fémből készült, sütésre használt edények, tűzhelyek és moszarak, kiégetés (izzás) által kaserolandók. A forró vízben való kaserolás előtt az edények minden rozsdától megtisztítandók. Az edényeken netalán található mélyedések szintén előbb alaposan megtisztítandók, vagy pedig kiégetendők. A kaserolásra kerülő edények (evőeszközök) tisztára sürolandók és azokat 24 órával a kaserolás előtt használni nem szabad. Csak egy darabból készült evőeszköz kaserolható. A kaserolásra szolgáló víznek állandóan forrnunk kell. Az edényt a kaserolás után nyomban hideg vízzel kell leöblíteni.

Takaréktűzhelyek (kályhák) úgy belső, mint külső (felső) részükön izzó parázzsal vagy faszénrel égetendők ki. Tűzhelyekkel arra, hogy a takaréktűzhelyek széle alaposan nem égethető ki, ezek a szélek egy külön, csakis Peszachkor használandó bádoglemezsel letakarandók. Gázkályhánál, gázresonál vagy villanykályhánál az egész felső főzőlap eltávolítandó és új lemezzel pótlendő.

Szárnyas felbontásánál megvizsgálandó, vajjon a bordák között nincs-e buza-, zab- vagy árpaszem, amit azután kisorsolás előtt el kell távolítani. Ha ilyen gabonaszemet esetleg már a kisorsolásnál találunk, a szárnyast nem szabad használni, de még elajándékozni sem szabad, hanem chόμεcz gyanánt kezelendő. Ha ilyen eset főzés közben adódik elő, a főzőedények használata is tilos. Ez a szigorú szabály azonban csak Peszachi beköszöntése után alkalmazandó, ellenben Erev-peszachkor egész estig nem, csupán a szem eltávolítandó. (Kukoricaszem nem chόμεcz.) Nem szabad szárnyast szalmalánggal perzsálni, hanem erre a célra csakis teljesen tiszta, még nem használt papírost használjunk.

Közönséges szacharin-tabletták használata tilos, kizárólag kristályos szacharin használható.

Péntek este nem szabad vallásunkbelinek tórnát resznelni a mórajr-hoz, hanem este előtt reszelhető és betakarandó. Az eladott chόμεcz Peszach kimentele után visszavásárolható. Itt ezen a kifejezésen van a hangsúly. Mert ha valaki stornirozza az eladást, akkor kiderül, hogy Peszachon át is az ő tulajdonában volt. Ezért Erev-peszachkor legkésőbb 1/211-ig szabályszerű szerződése el kell adni egy szillett nem zsidónak és bérbeadni a helyiséget április 23-án esti 8 óráig és a helyiség kulcsát neki átadni. Ez az eladás illetően végleges és nem stornirozható. Az áru azonban 23-án este 8 után visszavásárolható.

Fischer Fülöp, sárospataki főrabbi:

A megtaposott deszka

(A sabbosz hagodajl drósóbból.)

R. Maszjo ben Chóros mondá: Irva van: „S elmentem melletted és láttalak véredben fetrengeni... S te meztelen és póre valál.” Semmiféle miczvok nem fedték el a te meztelenségedet. Ezért adott a Szent, áldassék Ő két micvót: a peszach-áldozat és milah micvóját nekik, hogy a velük való foglalkozás révén kiváltassanak... (Dameszek Eliezer.)

A peszach-áldozat törvénye tanítja: „S ha kevés a ház népe ahhoz, hogy elfogyasson egy bárányt, akkor vegye azt ő és szomszédja, aki közel vagyon az ő házához...”

Ime a társadalmi békés együttélés lehetőségére odamutató it'eni szózat. Az éles osztályellentét által keletkező súlyos és emberi társadalmat végveszélylyel fenyegető problémák megoldásához vezető egyetlen út. Az egyetlen csodaszer, mely áldott paradicsommá varázsolhatja át az irigység és gyűlölködés furiáitól megszállott társadalmi és politikai életet. Adjon kiki fölélegéből a másiknak. Ime, ez az it'eni szocializmus, melynek őszinte megvalósulása és kivétele, egy csapásra megszüntetne mindenféle villongást és torzalkodást ember és ember, osztály és osztály, sőt nemzet és nemzet között is. A több évezredes Tóra szociális és humanitárius törvényei és tanai irányító elveinek követése megoldaná mindama súlyos és fogas kérdéseket, melyeket az u. n. „zsidókérdés” előcíbalásával hiába vélnék megoldani!...

R. Szimón mondá: Irva van: „Sokat cselekedtél Te, Örökkévaló Istenem. A Te csodáid és gondolataid reánk irányulnak.” (Zsoltárok 48, 6.) A multban sokat cselekedtél. Mostantól és továbbra reánk irányulnak csodáid és gondolataid. (Jerusálm.)

„A multban sokat cselekedtél!” Oh, hol van még egy közösség, mely az évezredek mentén annyit szenvedett, annyi üldöztesben részesült volna mint Izráel?! E nép az eleven valósággá vált csodálatos csipkebokor, melyet folyton az ádáz gyűlölködésnek tüze lobog körül és mégsem tudja megemészteni, megsemmisíteni! „Oh, minő hatalmas az a pásztor, ki a mult évezredekben megtudta őrizni a gyöngé báránykát 70 farkassal szemben. „S mostantól és továbbra is reánk irányulnak csodáid és gondolataid!” A jelen

lesujtó és elképesztő jelenségei közepette is, midőn vad előítéletektől elvakított elmék csak egy orvosságot tudnak az ezer sebből vérző népek és államok számára, az olyan könnyen megérthető ősi „Üsd a zsidót” — Izráel tovább bizakodik menyeyei Atyjában...

*

„Igy szól az Örökkévaló Izráel megváltója az ő Szentje, a megvetett lélekhez, a megutált néphez az uralmon lévőeknek szolgálójához: királyok fogják látni és felállni...” (Jesájo, 49.)

Egy fürdőházban gyönyörű darab fa volt a padlózatban elhelyezve. A fürdőni jövő fejedelem és kísérete végigtaposnak ezen a fán. De a tömeg is kéjesen taposott rajta. Idők multán a fejedelem elküldte udvari szobrászt, hogy fába vése képmását ezen városra számára. De csakis ezt a darab fát találták alkalmazhatónak erre a célra. A szobrász ki is faragta rajta a fejedelem képét. Aztán pedig elhelyezte a város palotájában. S eljövének mind az előkelőségek, majd pedig az egész nép és meghajoltak a kifaragott kép előtt.

Ekkor gúnyosan szóltak a fürdő alkalmazottjai: Tegnap még ott taposatok ezen a fán, a fürdőben, most pedig meghajoltak előtte?! Felelték erre nekik: Nem saját magáért hajolunk meg előtte, hanem azért mert a fejedelem képe van kifaragva rajta.

Igy fognak egykor a királyok is szólni: Mindeddig üldöztük, bántottuk Izráelt, m. i. v. „ az emberek megvetettje, a megutált nép... — most pedig meghajolunk előtte?! Felel erre a Szent, áldassék Ő: „Igenis! Az Én nevem kedvéért, mely oda van írva reájuk!”... (Midrás Rabba, Semosz 15. fej.)

Oh, én üldözött, bántalmazott, megvetett, megutált népem Izráel! kin, mint a fürdőház padlózatán végigtaposnak fejedelmek és urak, de még a csöcselék is... ne veszítsd el önbizalmadat! Arra ügyelj és törekedjél, hogy a Celem Elajkim, az it'ennek képmását sugározta vissza arculatod, hogy I'ten szent nevének aranybetűi ragyogjanak rajtad, fölötte, körülöttes — ősi szent Tórád betűi éljenek benned, gondolataidban, érzéseidben, tetteidben, egész élettedben — s akkor I'ten előbb-utóbb újra ki fog vezetni tégedet homályból világgosságra, elnyomatásból szabadságra...

Salgó-féle STOLI-karamella vezet

belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg!
Az egyedüli orth. kóser tejkaramella. Darabja
2 fillér. Mindenütt kapható.

Orth. kóser מדין בשר fűszerárúk, ecetsav, burgonyaliszt, szilva, doboz-sajt

Ózu. PAPPER DEZSŐ-né
Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 134-530.
Nagyban Kicsinyben

Neves politikusok a s'chitóbeltől ellen

Az alábbi nyilatkozatok, melyeket munkatársunk a rituális metszést betöltő rendelkezés megjelenése előtti napon a magyar közélet kimagasló egyéniségeitől kapott, azzal biztathatják a hazai zsidóságot, hogy a kormány fontolóra fogja venni a rendeletnek a gazdasági életre gyakorló káros hatását, de azt a lelki depressziót is, amelyet a tilalom az egyetemes magyar zsidóság körében kiváltott és tiltó rendelkezését mihamarabb vissza fogja vonni.

*

Ernst Sándor v. miniszter, a kereszténypárt vezére:

— A rituális vágást betöltő javaslatot pártunk tagja Csülléry András szorgalmazta. Azzal érvelnek azok, akik a betiltást kérik, hogy a rituális vágás állítólag több fájdalmat okoz és kegyetlenebb, mint a többi vágási eljárás. En láikus vagyok ebben a kérdésben, tehát nem is foglalkozhatok állást a vágásnak humanitását illetően. Mint pap azonban sérelmezem nem kell, ha vallási kérdésekben olyan módon avatkozik bele a kormányzat, amely a vallásnak szabad gyakorlathat vésséjezteti. Hallottam, milyen felháborodást okozott pld. Lengyelországban a vágási szilalom bevezetésének gondolata. En csak annyit mondhatok: a vallás gyakorlatát inkább előmozdítani kell, mint megátolni.

Beöthy László, a felsőház alelnöke, v.b.t.t. nyug. kereskedelmi miniszter:

— Nem tudom helyeselni az olyan rendszabály behozatalát, mellyel a lakosság egy rétegét egy mindennapi közszükségleti cikk élvezetétől eltávolítják és számos egzisztenciát súlyosan megkárosítanak. Nincsen értelme, hogy egy bevett vallásfelekezett vallási életébe ilyen módon beleavatkozzanak.

Mayer János, nyug. földmívelésügyi miniszter:

— Miniszterségem alatt is felmerült a gondolat, hogy tiltsam be a rituális vágást. En azonban számoltam azzal a káros következménnyel, amelyet a betiltás a gazdasági életre gyakorolt volna. De

máskülönben sem vagyok híve annak, hogy vallási kérdésekben úgy avatkozzanak bele, hogy azzal elgáncsolják a fejlődését a vallásos életnek, amit én a legfontosabb államépítő elemnek tartok.

Pesthy Pál, nyugalmazott igazságügyminiszter:

— Komolytalanok tartom a betiltást, nem fogják azt életbe léptetni.

Hindy Zoltán, a MABI elnöke, orsz. képviselő:

— Mint hitű katolikus, nagyobb fontosságot látok abban, ha a vallási érzékenységre vagyunk inkább nagyobb figyelemmel, mint a vágómarhára.

Szurmay Sándor, nyugalm. honvédelmi miniszter:

— A fronton úgy tudom nem lehetett probléma a rituális étkezés s talán a zsidó vallás is rugékonny akkor, ha életről-halálról van szó. Most azonban nem vagyunk fronton s nem látom, hogy miért kellessen betiltani a rituális vágást. Ne az legyen fontos, hogy mikép öli le a zsidó a marháját, csak az, hogy hű és áldozatkész fia legyen hazájának. A zsidó megtette a kötelességét a harcterén, nem kell tehát őt illetéssel bántani... Kornitzer Béla.

Orth. kóser של בטה פא- és csemegeborok

közismert legolcsóbb áron:
Termelői borpince ú. v.

FAUBER SIMON, HOLLÓ-UTCA 1.
Vizonteladónak árendegedmény
Ügynökök díjaztatnak. Legkisebb rendelés is házhoz szállítatik.
Telefon: 137-860.

ישיבה פתוחה בזמן העבר יסודית ישיבה קטנה בקיץ שאנאמאריאן התלמידים השינו תכלית גדול. זמן הקיץ יחול אינה בריח אייר. הלימודים: שיעור ששוש בכח בתרא. שיעור עיון מסי. חילון שיעור אייה וייד. הומס רשי וני. פיר קאמטמאנע וייד. געזארגט. מי שנדעתו לכא. יפנה אלי. Fránek Lázár, Salgótarján, F6-u. 172.

Kahan-Frankl Samu.

Freudiger Ábrahám hetven éves

Obudai Freudiger Ábrahám m. kir. kormányfőtanácsos, a budapesti orth. izr. hitközség elnöke, az egész magyar orthodox zsidóság egyik legkiválóbb vezetőegyenisége. Peszach 2. napján tölti be áldásos és eredménydús életének 70-ik esztendejét. Ő mindenkor a munka, az alkotás embere volt és a hű ünneplést sohasem szerette. Az ünneplés tehát neki amúgysem lenne kedvére. A mostani időkben egyébként mindannyiunknak hiányzik a kellő hangulata az ünneplésre. Várjunk ezzel a — remélhetőleg mihamar bekövetkező — nyugodalmasabb, békésebb és zavartalanabb időkbe.

Ezekben a rövid sorokban csak egyszerű szavakkal és igaz nagybecsüléssel akarom őt köszönteni. Hetven esztendő szép bibliai kor még akkor is, ha az nincs tele építve a köz számára emelt nagy alkotásokkal. Annál nagyobb érdem és megbecsülés jár annak, aki — mint obudai Freudiger Ábrahám — büszkén és megelégedetten mutathat reá a maga kiválóan nagy építőmunkájára, amelyet elsősorban a szívéhez nőtt budapesti orthodox hitközségünk javára végzett. Az ő nagy koncepciója, buzgalma és alkotóereje emelte naggyá ezt a mintahitközséget.

Freudiger Ábrahám vezetőpozíciót tölt be a hazai orthodox zsidóság felekezeti-politikai életében is. Évtizedek óta tagja Központi Bizottságunknak és elnöke a pénzügyi bizottságnak. Kiváló személye és kimagasló egyénisége mindenkor az első sorban állott. Igaz bölcsességét, nagy tapasztalatait a hazai orthodoxia szolgálatába állította. Önzetlen közreműködéséért ezúton is őszinte köszönetemet nyilvánítom.

Igaz szívvel kívánom, hogy azokat a nagyszerű alkotásokat, amelyekkel a budapesti orth. hitközséget gazdagította, az ő bevált bölcsességével átmentse a mai nehéz idők viszontagságain, egy szebb és nyugodalmasabb jövőre számára. Tartsa meg őt a Mindenható töretlen erőben, teljes testi és szellemi frissességben családjának díszére, barátai és tisztelői nagy taborának igaz örömeire és a felekezeti közérdek javára s hasznára, ad méoh v'eszrim sónóh!

Dr. Fürst Aladár: Egy szombat az „Alt-Neu-Schul”-ban

Izgalmas napja volt Prága városának aznap, amikor — a bécsi események váratlan kitörése napján, — épen egy szombatot a cseh fővárosban töltöttem. Am valaint Rasi hatalmas könyvköteiben, — mint egy zsidó történész megjegyezte — nyomát sem találjuk a korát megmozgató, vérzivataros keresztshad-járatoknak, úgy a szombat szent áhitatát, általában Prága zsidó életét nem zavarta meg észrevehetőleg a politikai izgalom és nyugtalanság. Maga ez a zsidó élet öröndetes fejlődést mutat a legutóbbi évtizedekben. Még a század elején sivár szellemi sivatag terült el a gettó maradt síkatorainak, düledező vískóinak bün- és nyomortanyáin és csak a legnagyobb nehézségek árán lehetett Prágában „zsidó” házat, rituális konyhát találni. Azóta letarolták a zsidónegyed és csak az igazi műemlékeket hagyták meg; első-sorban a középkori temetőt és zsinagógát, a híres zsidó „városházát” és még néhány patinás épületet. A romokon azonban új élet támadt és ma a prágai konzervatív zsidóság: vegyüléke a német, osztrák, magyar, lengyel, sőt nyugateurópai bevándorlóknak. A kóser vendéglők száma egyre gyarapodik és megtelnek a tanházak és templomok...

Az ujonnan szabályozott városrész főuccáján a Parizskán áll most méltatlan környezetéből kiemelve Európa egyik legrégebbi zsidó szentélye, a tiszta gót íveivel és pilléereivel századok hangulatát idéző Altneuschul. Melléje, pázsitos keretben, felállította Prága városa egyik modern művésznének, Frantisek Bilek Mózes-szobrát. Nem a fenséges erő, nyugalom és bölcsesség kifejezője, mint Michelangelo klasszikus alkotása; inkább a feladata és felelősségtudata súlyos terhe alatt görnyedő törvényhozó, aki szinte extatikus magánkivültségben és a megszállottság inspirációjában röjja az előtte elfolyó pergamentzsallagra a szent betűket. Érdekes pendantja a másik zsidó szobornak, Prof. Saoun mintázta Hoher Rabbi Löw-nek, melyet szintén a főváros állíttatott fel az új városháza bejáratá mellett. (A zsidó tradíció természetesen ellenzi és tiltja a szobrok emelését.)

Péntek esti árnyak ereszkednek a városra. Ünneplőbe öltözött férfiak és fel-tünő sok fiatalember siet a nem hivatalos, de történelmi főszínpad felé. Kapuja előtt, mélyen fekvő előcsarnokában, bel-sejének monumentális vasrácszata körül még zsong-zsibog az idegenek raja, mely pernyi szünet nélkül reggeltől-estig el-lepi, ezt a háromcsillagos „látványosságot”. Egyszerre csak felcsillan a templomi csillárak fénye, a fali gyertyatartókban meggyullad a villany és vége a

„führung”-nak, az üzletnek. Elérkezett az imakezdés ideje: pontosan vigyáz rá a templom lelkes magyar öre, Fischhof Ferenc, valamint — a villany-vekkeróra. Emberi parancs, emberi kéz közreműködése nélkül a villanyzerkezet percnyi pontossággal gyújtja és oltja a gyertyákat, aszerint, amint pénteken délután be-állították.

Mincha-ima után tempósan, méltósá-gosan indul a Pchü n'ranneno, majd ün-nepi lendülettel zendül rá a finomfűlű kántor a szombatköszöntő himnuszra. A közönség kórusban énekl ve a recita-tívot, utána a szombati (92.) zsolnárt. A kántor elhagyja az emelvényt, lemegy az előimádkozói pulpitusához és — újra belekezd a 92. zsolnártba, másodsor! Ismeretes prágai legenda, hogy a nagy rabbi egy életmentés érdekében meg-akasztotta a szombat beköszöntését és megvárta a közönséget a zsolnárt ismét-lésével. Kaddist azonban csak az egyik után mondanak. A kaddismondás külön-ban szigorú szabályok szerint történik, minden egyes alkalommal más-más árva áll oda az előimádkozó helyére és reci-tálja el hangosan, csakis imakönyvből.

A szombat reggeli ima sem múlik el prágai specialitás nélkül. A bevezető áldásmondások után a kántor felmegy az almemorra, melléje áll két-három, esetleg több jóhangú férfiú, a „Börich seomir egylet” tagjai és valami különös melódiá-val, mely részben ódon dómok hajnali zsolozsmáira emlékeztet, részben a Trom-peter von Säkkingen frissen csengő rit-musát érezteti, együtt éneklék azt az imádságkezdő áldást. A „psziké d'zim-rót” azután — úgy amint az néhol a nagyünnepeken szokásos — egy előkelő férfiú mondja el helyéről. A Sachrisz-ima lényeges alkatrésznének tekintik itt a jajezer betoldásokat, melyet semmi al-kalommal nem mellőznek. Hosszú évek után ismét alkalom volt a pijütök ere-deti, érdekes nüszechjaiban gyönyörköd-ni, melyek a ma oly sokat kutatott zsidó népzenenek bizonyára ősi elemeihez tar-toznak. Zóchajr szombatja volt. Felhang-zott az „Umach semaj” kezdetű verssor, amikor megszólal mellettem egy frank-furti ismerősöm.

— Ne tessék azt gondolni, — mondja —, hogy ezt egyénekre, akárkire értjük, a szellemnek, a gyűlölködés szellemének kívánjuk elmúlását...

Az alijákat ma is „sokk”-ra licitálják, állítólag a „60 tojásnyi” értékeség alapján, az adományok felajánlása sze-rényen, fitogtatás nélkül „matónó” for-májában történik. A tórafelolvasást ez-uttal egy bármicvő-íjjú végezte elejétől végig. Középkorai diák volt, mégis cso-dálatosan egyesítette szövegegyesítésében a pontos hagyományos „trop-ot a gram-matikai helyes kiejtéssel és óshéber hangsúlyozással. Tóra elé járult persze az egész familia, a vendégsereg, hajzó-fókban nem volt hiány. De határt za-bott nekik a „tkónó”: 18-nál többet nem szabad felhívni: Tkónók, helyi szokások, templomi intézkedések persze százával élnek a köztudatban, még több a papíro-son, ahonnan egy részüket nevezett Fischhof ki is nyomatta.

Ó volt szíves az Altneuschulnak tán legnagyobbértékű ingó kincseit is meg-mutatni: a frigysekrenyítakarók, poru-j-cheszok szokatlanul gazdag gyűjtemé-nyét. Mig másutt, régi kehüllákban, pld. Obudán, két-három ilyen műhimzést ta-lálunk, mely a XVIII. századba nyúlik vissza, addig Prágában tucatjával van-nak a remekbekerült vastag aranyvar-rású, drága ékkövekkel himzett súlyos brokát és bársonykárpitok, melyek már a XVII. században készültek. Összesen 47 darab porajcheszt olvastam meg, egyik sem újabb 1800-nál, egyiknek díze sem tér el a hagyományos stílustól. Kü-lön történelmi tanulmány adományozók névsora, külön sameszi tudomány, temp-lomi használatukat megtanulni és számot tartani. Nincsen a zsidó esztendőnek olyan nevezetes napja, a családi vagy községi élet olyan eseménye, melynek külön függöny nem járna. A négy „jeles szombat” négy külön porajchesszel van kitüntetve, az ünnepek minden napján váltakozik a frigysekrenyítész, néha a nap folyamán 2—3-szor is; Jajmkipürkor pláne ötször cserélik fel a függönyöket, minden imádságnak más dukál.

Más, feloszlott vagy lebontott zsin-a-gógák múkincseit, drága ékszerait, kár-pitjait a Zsidó Múzeumban bámulhatjuk meg, mely az őt temető telkén épült Chevra-ház ódon hangulatú szűk termei-ben nyert elhelyezést. Prof. S. H. Lieben ennek az intézetnek kezdeményezője, ren-dezője és mai lelke, amint egyáltalán a bennszülött Lieben-család tagjaihoz fű-ződik Prágában minden intézmény,

Magas Tátra! TÁTRALOMNIC! Magas Tátra!

Szigoruan orth. kóser TOBOVITS-PENSIO, Bugsch-villa

Kitünő konyha, jó kiszolgálás, mérsékelt árak. Elő- és utószezonban 10% enged-mény. Lakodalmak és bankettek elő-utószezonban legszébb kivitelben. Soviajsz-kor minjon a házban. Közlebbi felvilágosítás: Josef Tobovits, Tatranska Lomnica, Villa Bugsch. (Tel.: 38.)

Nemzetközi versenyen díjat nyert PARÓKÁINK társaságban is sikert aratnak, mert OLCSÓK, SZÉPEK, KÖNNYŰK — Mérték szerint készülnek —

QUINT
hölgyfodrász
VII., RÁKÓCI-UT 40.
(Coryinnal szemben)
Telefon: 131-035.

mely a zsidó hagyományok megőrzésére van hivatva. Igy elsősorban a Chevrakadisa. Disztermében egy páratlan érdekességű falfestmény-sorozat a chevragtagjainak minden szent teendőjét, kötelességét örökíti meg, szemléltető jelenetekben, a középkori zsidó viselet megkapóan hű ábrázolásában. A hitközség nevezetes Rathaus-ában — mely egyebek közt a héber számjegyekkel jelzett, viszszafelejáró toronyórájáról híres — meglátogattuk a gazdagállományú hitközségi könyvtárat és tudós könyvtárosát, dr. Jakobovits Tóbids földinket, — amint-hogy magyar ember Prága jelenlegi fő-rabbija is, dr. Deutsch Aladár.

Viszont másfajta, frissebb lendületű, konzerváló tendenciájuk mellett néha forradalmian ható erők is jelentkeznek a porondon. Münchenből került oda egy

szlovák születésű magyar ember. Gazdag kereskedő volt Németországban és vendégkereskedő hajlékában szenvedélyesen szerette az ifjúságot tanítani; nevelni, támogatni. Prágába vagyonának töredékeivel elvitte ezt a jó szokását: saját költségén megbizható menzát létesített a zsidó egyetemi ifjúságnak, gyermeknyaraltatót szülőkködő családoknak, háza pedig továbbra is otthona a V. J. A. (Verein jüdischer Akademiker)-nek, kik ott hetenként „tanulnak”, ott töltik a szombatot, ott kapnak egymástól ösztönzést, bátorítást.

Utóbbi években szlovákiai zsidókból, magyar orth. értelemben vett valódi orthodox kolónia is létesült, sőt kaftános biborkalapos zsidók is élnek már Prágában, természetesen külön imaházal, rabbiával. — Laj almon jiszroél!

**Sréter Mór
Debrecen:**

Jáchác, — cofojn

Jáchác: Szegd ketté a közép-ső mácot, hagyd a helyén a kisebbik részét, míg a nagyobbik részét, cofojn rejtse nyugágyad párnái közé áfikojmen-nak.

Lényegük és végcéljuk szerint vannak megnevezve a széder-programm egyes ténykedései. Az első ténykedés, az ünnep felszentelése, káddés elnevezéssel szerepel a széder-programm felsorolásában. Ugy-szintén a program-sorozat többi ténykedésének elnevezése a lényegyet, a vég-célt juttatja kifejezésre. Egyedül az áfikojmenről, melynek lényege a korban-peszach emlékének a felelevenítése, nem a ténykedés lényege, hanem annak elő-készülete, jáchác és megőrzési módja, cofojn, van kiemelve. Bölcsseink igen szá-mos esetben, mondásaikban és tanítá-saikban, az egyszerű értelem kívül egy mélyebb, rejtettebb, távolabbi célokat sejtető gondolatot óhajtottak kifejezés-re juttatni. A jáchác és cofojn szavak, melyek felületesen nézve, csak a lényegyet megelőző előkészületet és megőrzési mó-dot fejezik ki, mélyebbre hatolva a jáchác és cofojn szavak értelmébe, lé-nyeges tanítást, böles utmutatást tartal-maznak. Egy egész életrecept van ebben a két szóban, mely irányt, utmutatást ad az embernek élete berendezésére, boldo-gulásá elősegítésére és békéjének, nyu-galmának biztosítására.

Megrendült a biztonság alapja, a béke oszlopa, az együttérzés pillére. Megbec-sülés, ragaszkodás, szeretet, idegen fo-galmak lettek. Irigység, gyűlölet, megvetés irányítják az emberiség törekvését. Nincs szellemi fölény, nincs tekintély-tisztelet. A nemesért való rajongás, a magasztosért való lelkesedés kiveszett az

emberiség lelkéből. A szív, melynek vágyódási tevékenysége, anyag és szellem közötti megoszlásra hivatott, teljesen elfordult a szellemtől és minden tevé-kenységét az anyagnak juttatja. Egyedül anyagi kincsek halmozása, testi élvezetek habzsolása, földi gyönyörök hajhászása lelkesítik az emberek szívét, hevítik azok lelkét. Míg a szellemi kincsek kimerít-hetetlen forrása mindenkinek rendelkezésére áll, addig az anyagi vágyódás teljesebbé, nehéz küzdelmekkel, ádáz harcokkal jár, kiváltva a kevésbé szeren-csések irigységét és gyűlöletét a szeren-csésebbek iránt. Mindenki fut, rohan az örömök, a gyönyörök családja fénye után és ebben a vad rohanásban érdekek üt-köznek össze, törekvések gázolnak egy-másba. Az anyag (sülehon-ojréch) és szellem (boréch) között áll az áfikojmon, figyelmeztetve az anyagi örömökben tobzódót, ha békét, nyugalmat akarsz, jáchác, szegd meg szívedet, oszd meg érzelmeidet anyag és szellem között. Csak a kisebbik részt juttasd a muló anyag-nak, míg a nagyobbik részt, cofojn, őrizd meg az öröklött szellem számára.

A szájalom nemes érzése kiapadt az emberek szívéből. Önzés és önszeretet uralja az emberiség gondolatvilágát. Egyedül a saját értelem boldogulása és ér-vényesülése képezi élete célját, látóköré-nek határát. Nem indítja meg embertár-sa kétségbeesztő vergődése, határtalan nyomora és rettenetes küzködése. Csak érte, az ő érdekeiért, az ő élvezésiért teremtdött a világ, dolgoznak a tömegek, verejtékeznak a sorsüldözöttek. A szen-vedés és fájdalom az irigység és gyűlölet forrásává lesz. Furiává vedlik a nélkü-lözésekben fetregő, sehol szájalomra nem találó egyén. Csak a szélsőséges

irányok rendbontó törekvéseiben véli fel-találni sorsának jobbrafordulhatását. A gyűlölet hullámai átragadnak az egyén-ről a csoportra, a csoportról a tömegre és biztonságot veszélyeztető vad kilengé-sek tartják rettegésben a kötelességéről megfeledezett, önző emberiséget. Sül-chon ojréch: Terített asztalod mellől, mu-tat az áfikojmon a boréch felé, melynek bevezető szavai: Hazon esz hoojloom küloj („aki az egész világot táplálja”). Mindenki jogot formál nélkülözhetetlen táplálékára és ha békét biztonságot akarsz, jáchác, szegd ketté keresetedet, oszd meg jövedelmedet a sors mostohái-val. Csak a kisebbik részt hagyd tiednek, míg a nagyobbik részt cofojn tedd félre, a tiednél jóval számosabban levő nél-külözöknék.

A szerénység, a kevéssal való meg-elégedés nem tartozik az újabb idők elvei közé. Az élvezés minél mértéktelenebb kimerítése hajszolja az emberiséget. Az életnívó mennél magasabbra tornázása irányítja az emberiség törekvését. Meg-szüntek a feleslegek. Ki-ki jövedelmét, keresetét teljes egészében életnívójának fokozására fordítja. Nem gondol a ké-sőbbi időkre, mikor a kereset megcsap-panhat, a jövedelem lecsökkenhet és a jobb időkből megtakarított felesleg a nélkülözéstől, a szenvedéstől megmen-tetné. Csak a jelen, a mátt látja, csábító örömeivel és káprázató csillogásával. És a tündöklésért folyó versenyben existen-ciák roppannak össze, jólétek tűnnek el. Az élet küzdelemtérré lesz, tele nélkü-lözésekkel, szenvedésekkel. Békétlenség, irigység támad az elkeseredés nyomán és szélsőséges irányok követésében véli le-romlott helyzetének javulását felfedezni.

Sülehon-ojréch: a dúsan terített asztal mellől irányítja figyelmedet az áfikojmon a boréch felé, hol aziránt eszedezel, hogy: val jehszár löni mözoin leojloom voed, ne szenvedjünk soha nélkülözésben. Békés, elégedett nyugalmas éltre vágyol, jáchác szegd ketté keresetedet, oszd meg jövedelmedet. Csak a kisebbik részt for-dítsd pillanatnyi szükségleteid kielégíté-sére, míg a nagyobbik részt, cofojn, rejtse el és őrizd meg a későbbi időkre.

Lényegyet, végcélit jelentenek tehát a jáchác és cofojn szavak, irányt és ut-mutatást az egész emberiség részére, élete beosztására, nyugalmanak biztosítá-sára. És különösen irányt mutatóak Izráel számára, kinek irányában a leg-féltelenebbül nyilvánul meg világszerte az irigység és gyűlölet vad irtama. Cofojn! Vonul vissza Izráel hajlékodbá, tanházaidba, templomaidba! Ne tüntess értékeiddel, ne fitogtasd jóletedet. Kapcsolódj ki a napos oldalból, mert árnyék Izráel sorsa. Szerényen és visszavonultan bízzál a Mindenható éber örködésében: Hine laj jónim v'la jison sajmer jisz-roél!

Peszachi történet Berdicsevben

— Aári Oroszország idejéből —

Vidáman süt a széder-esti hold a berdicsevi éjszakában. Szél muzsikál az ablakok alatt. Ünnepe van. A zsidók utolsó pénzükkön macaszt húst és bort vásároltak a peszach-ünnep tiszteletére.

A berdicsevi beszhamidrosban zajlik az élet.

A fehér abrosszal leterített asztalokon, ezüst gyertyatartókban vastag gyertyák árasztják a fényt. Ezen az éjszakán ki-egyenesezik a zsidó hát és eltűnik a gond a házakból. Minden zsidó — király. Mint Dávid. Mint Salamon. Párnákkal bélt karosszék a trónjuk, bárnyákkal a koronájuk. A zsidó asszonyok is királynék. Mint Sába királynője. És szépek, mint Szulamit. Az asztalokon zsíros ételek, vörös cibere-leves, tojásos tészta és bor.

...Ezen az éjszakán történt, hogy Pten bekopogott Egyiptomban a görnyedt zsidó házakba és így szólt: „Elérkezett a megváltás!” Az agyongyötört zsidók hitetlenkedtek. De amikor tizenkettőt ütött az óra, mind felkerkedtek, vagyonukat hátizsákba rakták — a zsidó vagyon már akkor is belefért egy kis hátizsákba — és elindultak.

R. Lévi Jiczkok a házigazda. Ezen az éjszakán király ő, a berdicsevi zsidók királya. A Rebbe: Pten barátja. Szereti őt az Pten. Ha baj van, a berdicsevi közben-jár Ptennél és elvonul a zsidók feje felől a felleg. A berdicseviekre ráfér a szeretet. Rossz az életük, nincs kenyérük...

A gyertyák sárga fényt vetnek. A zsidók összezsufoznak a kis beszhamidrosba, seljem a kaftánjuk, fehér a gallérjuk és félcipőjükből kikandikál a fehér zokni. Elhalkul a zsi. Jön a Rebbe. Mögötte lépke a samesz. Az arcuk, a Rebbe és a samesz arca titokzatos. Valami készül. Félrevonulnak az egyik sarokba. A zsidók körülállják őket. A Rebbe fojtott hangon odaszól a samesznek:

— Hozz nekem egy meleg zsömlét!

A samesz elsápad. A choszidok a szemüket dörzsölik. Talán nem jól hallották? Peszach éjszakája van. Ezen az éjszakán, évezredek távolágokban hal-latszott a hang: ne találtassék kovászos kenyér a zsidó házakban! Ne találtassék és ne látassék. És a Rebbe...

— Zsidó péltől hozzá, meleg zsömlét. Frissen sült zsömlét.

A Rebbe utjai kifürkészhetetlenek. Ki tudja, mi a rejtett szándéka? A samesz feltűri kaftánja gallérját és elindul a Rebbe parancsát teljesíteni.

Az utcákon olvad a hó. Az égen süt a hold. A zsidó házakban égnek a gyertyák és a gofok tiszteletteljesen mondogatják egymás között: zsidó ünnep van. A szél fu. A samesz járja az utcákat. Zsömlét keres.

Bekopog a falu végén lakó zsidó pék ablakán.

— Zsömlét kér a Rebbe.

A pék hitetlen hírében áll. Ellenese a choszidoknak. Ritkán jár templomba, állítólag be se várja a szükséges időt ahhoz, hogy husos után tejest egyék... Felesége saját haját viseli... Bocsásson meg neki az Pten... Nincs zsömlyéje. Peszach estén — egy falatka kenyér sincs a házában, morzsányi kenyér sincs. Száraz pászkát eszik. A pászkát bele-aprítja a zsíros-sárga levesbe...

Megy a samesz. Az összes berdicsevi zsidó pékeket felveri. Hiába. A Rebbe te-kintete boris. Szeme körül ráncok gyűrődnek. Gondolatai messzi kalandoznak... Ki tudja, mire gondol...

A samesz eredménytelenül tér vissza. Nem hozott zsömlét. Ezen az éjszakán még orvosságra való kovászos sincs a zsidó házakban.

— Mindenütt voltál? — kérdi a Rebbe. — Mindenütt voltam. Végigjártam a zsidó házakat. Még a városvegi ap-toj-resznél is voltam. Mindegyik asztalán macaszt van. Peszach van.

— Egy zsidó házat se hagytál ki? Talán kifelejtettél egy zsidó családot. Menj még egyszer. Hátha találsz friss zsömlét Peszach éjszakáján, zsidó házban.

A samesz utnak indul ismét. Kacag a hold az égen. Együgyű zsidó ez a samesz. Zsömlét keres Peszachkor! Vihognak a csillagok.

Későre jár. A beszhamidrosban a zsidók nyugtalanok. A Rebbe lehajtott fejjel áll az egyik sarokban. A gyertyák pislákolnak. Az asszonyok a konyhában türelmet-lenkednek. A gyerekek álmosok. És a zsidóucca mögött Élijohü próféta várja a vörös bort...

A samesz másodsor is eredménytelenül tér vissza:

— A Rebbe lehetetlenséget kíván — mondja.

R. Lévi Jiczkok pillanatig némán maga elé néz, majd így szól a sameszhez: — Hozz nekem egy selencébe való „fekete” tubákok. Külföldi, csempész-tubákok...

A samesz arca felderül. A choszidok számára mosoly költözik. — Egy vagonnal hozhatok. Az egész beszhamidrost teletölthetem csempész-tubákkal, — mondja a samesz. Mint a kilit nyil kiperdül az ajtón.

Orth. kóser borokat
מסח של מר 50 litertől szállít:
Schindelheim Adolf, Gyöngyös.
— Kérjen árajánlatot, —

Pár perc múlva hatalmas tubákkal tele dobozt hoz.

— Egy vagonnal hozhatok...

A zsidók nem értik, mit akar a Rebbe. Előbb zsömlét kér, most tubákok hozat. Különös! Sápadtan, áhitatosan körül-állják a Rebbet.

A gyertyák alig pislákolnak. A Rebbe feszült csendben felemelkedik a helyéről és így szól:

— Ahogy engem Lévi Jiczkoknak hív-nak, nem minden ok nélkül hajszoltam a sameszt. Előbb zsömlét akartam, most meg tubákok. Számadásom van Ptennel...

A szél füttyöl az ablak alatt. A hold sápadt fényt vet a beszhamidrosban der-medten figyelő choszidokra.

— Csak egyszer mondta az Pten, hogy „ne találtassék kovászos kenyér a háza-tokban”. Felforgattuk Berdicsevet, egy falat kenyérért, — folytatta a berdicsevi emelt hangon a samesz felé fordulva. — Igaz-e?

— Igaz, — mondja a samesz. — Betartottuk az előírást?

— Igen! — bólogatnak a choszidok.

— Mig Fanye, a cár, regimenteket állított a határ köre, nehogy becsempész-szenek valamit is kilországból. Nos, itt a tubák. Vagonokkal lehet kapni csempész-tubákat Berdicsevben. A cár parancsa ellenére. A határőrök ellenére. Ptennek nincsenek rendőrei, a házakat nem védik őrk és mégse akad zsidó, aki parancsát megszegné...

A Berdicsevi rövid szünetet tartott, majd így folytatta:

— Szerződést kötöttünk az Ptennel. Az egyik fél a zsidóság, a másik az Pten. A szerződés úgy szól, hogy a zsidóság betartja Pten parancsolatait és törvényeit — míg az Pten kenyérrel látja el a zsidókat...

— Betartottuk-e az előírásokat?

— Betartottuk — mondják a choszidok. Imádkozunk és szenvedünk zsidóságunkért. Kínóznak bennünket. Kivert kutyák vagyunk. Súlyos teher nyomja vállunkat. Meggörnyedtünk, rozsdás a vérünk, ráncos a homlokunk Keserű sors — zsidó-sors.

— Betartottuk a szerződést. Zsidók maradtunk. De te, Pten, nem álltad a szavadat! — A Berdicsevi hangja remegett. Az utolsó gyertya is kialudt már. — Legyen vége! Jó élet, munka és élelem — ez legyen a fizetség.

Mesélik: a rákövetkező esztendőben olyan jól ment a zsidók sorsa, hogy pata-kokban folyt a bor, és minden nap halat ettek.

Ugy éltek a zsidók Berdicsevben mint az Pten Franciaországban... A.H.

HIREK

NAPTÁR

Csütörtök este: **B'dikas chomécz**
Péntek: **Erev-peszach**

Elsősültek böjtje (szijüm). Chómecc-tilalom ¼9, Chómecc-élegetés és utána chómecc-eladás ½11-ig.

Szombat-vasárnap **א"ח**
Első napon **tal-bencsolás**; minchónál már elmarad a **masiv-horuaich**. Második széder-este a második esti maarovisz.

Gyertyagyújtás (Bpest): 6.20

ענה kimenetele „ : 7.20

Ünnep „ „ : 7.22

Vasárnap estétől: **V'szén b'róchó**. Hétfő—csütörtök: **Chajl-hamajéd**

Csütörtök (ápr. 21.) **Ériiv-tavsilin**

Péntek-szombat **א"ח**

Peszach 8. napján **Sir-hasirim** és **Mazkir**

Ünnep beköszöntése (Bpest): 6.40

Péntek esti gyertyagyújtás, „ : 6.30

Peszach kim. szombat este „ : 7.30

A Peszach alkalmából összes olvasóinknak és híveinknek vig ünnepet יום טוב שמחה יום טוב **ki kívánunk.**

Lapunk legközelebbi száma **א"ח** április 29-én jelenik meg.

— Zsidó az egyiptomi parlamentben.

Kairóból táviratozzák: Most fordult elő először az egyiptomi történetben, hogy a képviselői kamarába zsidót választottak. **Renai Catawy Bey**-ről, egy kairói milliós fiáról van szó.

A HUSVÉTI מן מן MANNÄ-CIKORIÁT A HITHÜ HÁZIASSZONYOK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK.

— **A bpesti Orth. Zsidó Népszal-egyesület** (Wesselényi-u. 13.) naponta 300 szegényt lát el meleg étellel. A beköszöntő ünnepel járó óriási kiadások folytán az egyesület a nemesszívú hit-testvérekhez fordul, hogy emberbaráti munkájához nagybecsű támogatásukban részesítsék. A szegények hálaimája a szeretet ünnepén búsán visszafizeti az érték hozandó áldozatot. Cseksz. 16.137.

בישיבת דעה עיר-ירמאט

יהי השיעורין בומן הקין הבעיל: שיעור משום מסי קדושין, סוגי ניכ ממי הניל, שיעור מסי קדושין, אוח, יוד הל מליחה ומבוקש שהבחרים יביאו עמהם מכתבים לצאת חקי המדינה מנהלי הישיבה.

Silberstein Dávid, főrabbi, Vác.

— **A burgenlandi zsidóság tragédiája.** Ausztriának Németországba való bekebelezése folytán a békeszerződés alkalmával Ausztriához csatolt, volt magyar terület hitközségeiben, a patinás hirnévű **Sevá k'hilla**-sz-ban lakó hitű zsidóság sujtatott legérzékenyebben. Boldogasszonyban, Sopronkeresztúron, Kaboldban, Nagymartonban, Kismartonban stb. számos zsidót teljesen kifosztottak, letartóztattak, vagy kiutasítottak; gazdag embereket koldusbotra juttattak. Sokan Bécsbe menekültek. Boldogasszonyból 23 (ot-tani állampolgárt) áttettek a határon és ide-oda tologatták őket cseh és magyar területre, míg végre Csehszlovákia befogadta őket. Nagymartonból is áttettek Sopronba 14 személyt, kiket csak napok utáni szabadban való tartózkodás után engedtek be Magyarországra. Ami pedig a legszomorúbb: tömegesen kézbesítették ki a mult héten a burgenlandi hitközség-ekben a kiutasítási végzéseket Chajlhamajéd első napjára. Reméljük, hogy most a népszavazás befejezése után, visszavonják ezeket a kiutasításokat. **Hasém je-ráchém!**

— **A bpesti Tiferesz Bachurim** elnök-választó közgyűlése **Neugewürz Lúzárt** választotta meg elnökévé. Munkássága elé nagy várakozással tekint a főváros orthodox ifjúsága.

— **Május 17-én indul a szentföldi társasutazás.** A „Mult és Jövő” kedvezményes szentföldi társasutazása dr. Patai József vezetése alatt május 17-én indul a **Galilea** szalongözösön. Jelentkezni még néhány napig lehet a Mult és Jövő szerkesztőségénél Budapest, V., Vadász-u. 11. (Telefon: 11-99-55) és az Adriatica hajóstársaságnál VII., Thököly-ut 2. (Telefon: 13-14-13 és 13-09-84.)

כול ברוין נבא בזה להודיע בשער בת רבים שישבה כיק אדמור הגה"צ אביד דסה שלישיא חתח כדרבו בריח אייר הבעיל ואו חתח ניכ בית המון המענוא אשר מקבלים די סיסוקם במחיר נמיר, שיעור משום מסי הנונה, שיעור מסי מסי וומא, שיעור עיון סוגי דמעשרדיג, אויח הל שבת, יוד הל מרפוט, וכל מי שקודם זכה ועיכ מי שרוצה לחסות רחח על כיק אדמור ניו יפנה על אדרעסע שלמטה שלו.

מנהלי הישיבה והמענוא

Silberstein Dávid, főrabbi, Vác.

PESZACH KOR LEA PUDERT, LEA RUZST, LEA ARCKRÉMET. A legfinomabb chómeccmentes anyagból szakszerűen készül. Kapható minden megbízható, jobb orth. fűszerüzletben. Vidéki rendelések címe: F. M., Budapest, Hunyadi-tér 8. II. 5.

Stühmer-féle של פסק csokoládé

a budapesti orth. rabbinátus felügyelete alatt. Kapható mindenütt. Vizsonteladók az eredeti hechser másolatát kapják.

Gyár: Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 8,

ארטה' כשר

Karmel Friedmann Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43. Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kivanatra diétás — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. rabbiság

של פסק BOROK

Tokaji különlegességek és mindenféle sel-peszach pálinka chómecc árban!

Széderesték a fényesen berendezett fehérteremben.

Weisz Mendel orth. vendéglője

Wesselényi utca 18. (Kazinczy-utca sarok)

Telefon: 144-275.

מודעה רבה לאורייתא!

הנני להודיע שברצותי אחר הפסק הבעיל יתגדל שיעור רורה כבות מדרשני לכהורי חמה, לומדי למד בשיבתנו שמנהל ולומד בהתמדה קדושה ראשונה קדושה לשעתה וקדושה לעתיד בעהית עיי אדמור ההנהיץ אביד דסיה שלישיא ובהשגחה נפלאה והחברה חפארת בחורים דפה ישגונו בעין פקחא ויכינו שיהי לכהורים כל הצטרכותם וגם יקבלו מזונותם כמענוע גמיב ולכהורים קמנים עיי ארוחת ימים וביאו עמהם מכתבים לצאת חקי המדינה, השיעורים מסי קדושין שיעור משום מסי הנונה, ושיעור עיון ויוד הלכות בשך בחלב, אויח הלכות שבת, ויודיעו אותנו במכתב הרוצים לבוא בעה"י ללמד משפתי כהן ישמרו דעת מנהלי חברה חפארת בחורים דיק קנאלמאר-איוואראש יציי אדרעסס: Fried M. főrabbi, Balmazújváros.

CSALÁDI HIREK
(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)
Eisenberger Piroskát Sátorajjaujhely, eljegyezte **Tambor Zoltán** Miskolc.
Weiner Margit Jászkarajenő, **Práger József** Paks jegyesek.
Klein Edikét, Klein Jakab kiskörösi földbirtokos és bornagykereskedő leányát eljegyezte **Salamonovits Herman** épület-fakereskedő Edeleány.
Grün Erzsikét Nagymihály, eljegyezte **Spiegel Mór** Vásárosnamény.
Weiss Jolánkát Fiume-Abbazia, eljegyezte **Katz Ferenc**, Katz Aron hitkgondnok fia Debrecen.
Ganz Julia Senta, **Katz Jenő** Satu Mare jegyesek.
Schönwald Kálmán és neje **Szarvason** az elmúlt szombaton ünnepelték **László** fiúk barmiczvóját, igen bensőséges keretben. Az ifjú félórás, héber idézetekkel telt beszéde lebilincselte a hallgatóságot.
Schneck Lázár és neje **Magyarbányhegyesen** szombaton ünnepelték **Sándor** fiúk barmiczvóját. Az ifjú kitűnő charifisz- és magidüsz drósót adott elő.

Butorüzlet megnyílt

Király-u. 86, Vörösmarty-u. oldalon. Mindenféle modern- és stíl-butorok, új és használt állapotban feltűnő olcsó árban. Szombaton zárva.

Kitűnő orth. של פסק bor

asztali, peccsenye, tokaji- és csemegeborok; szilvórium, törköly, konyak, borovicska, legolcsóbb árban házhoz szállítva. Saját gyártmányú sel-peszach szódavíz, privátoknak is.

BÜCHLER JOZSEF

Budapest, VII., Kisdiófa-utca 5. sz. Telefon: 131-106.

PARÓKÁT

legszébb kivitelben készült hullámosított hajból; javítást, ondulálást olcsón vállal!

HEISZ JENŐNÉ

paróka-készítő és női fodrász, Budapest, VI., Vasváry Pál-u. 4.

Peszachi fűszerárak

orth. kóser, burgonyaliszt, szilva, dobozsajt

STEIGER DEZSÓ

üzletében, Budapest, Dob-utca 22. Telefon-hívó 138-066.

מודעה רבה לאורייתא!

אנו מודיעים בשער בת רבים שהלמוד בשיבה דסה נאמון יציי ותחל בריח אייר הבעיל. הלימודים: שיעור משום מסי קדושין שיעור עיון סוגי דשלוחות, יוד הל מליחה, אויח הל שבת, ויהי ניכ ארוחת מון (מענוא) לכהורים הרוצים בו. מנהלי הישיבה

Lusztig H. rabbi, Vásárosnamény.

„Ez a sanyarúság kenyere...” ... לחמה עניה...

ÍGY KEZDJUK PESZACH SZENT ESTÉJÉN A VISSZAEMLEKEZÉST A SZOMORÚ IDŐKRE...!

MENNYIRE FELVIDUL AZONBAN A FELNÖTTEK ÉS GYERMEKEK KEDÉLYE, MIDŐN AZ ÜNNEPI VACSORÁHOZ ÉRVE, ELFOGYASZTJÁK A JÓ HÚSVÉTI ÉTELEKET ÉS SÜTEMÉNYEKET, AMELYEK MIND A KÖNNYEN EMÉSZTHETŐ

KOSER SEL-PESZACH

MESTERSÉGES ÉTELZSÍRRAL KÉSZÜLNEK

Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres Ceres

— **Balkányban** elhunyt 64 éves korában a mély vallásosságáról és rendkívül jótékony lényéről ismert **Reinitz Menyhért**né, akit az egész vidék közszere-tete övezett. Temetésén a községi előljá-rósággal az élen az egész község jelen volt, felekezeti különbség nélkül; a vég-tisztesség ideje alatt mind a zsidó, mind a keresztény üzletek zárva voltak. Szív-bemerkolóan bucsuztatta négy fia: **Reinitz Pál** (Nagykálló), **Reinitz D.** (Nyír-bátor), **Reinitz Márton** (Nyírmihálydi), **Reinitz S.** (jelenleg katona). Ezután a balkányi és nyiracsádi főrbabik heszped-je következett és mint valódi ésenz **chajil** nagyasszonyt aposztrófálták. **ונצחיה**

Összes orth. kóser של פסק fűszerárak, ÖZV. DEUTSCH ALBERTNÉ, Bpest, V., Nagy Sándor-u. 7.

Tej, sajt, vaj, maccesz és Weisz-féle teasütemények kaphatók. Legkisebb mennyiség is házhoz szállítatják. (Tel.: 127-633.)

CHÓMECCMENTES RASOL KÉSZNÉLKÜLI BOROTVÁLÓPOR.

erev peszachi használatra az idén is kapható.

„RASOL” VEGYIPARI VÁLLALAT, VI., Király-u. 30. (Telefon: 119-564.)

BECKERT HUGÓ paróka-készítő specialista

Speciális kivitel! **VII. DOB-UTCA 27** Speciális kivitel!

Elegáns paróka fejhez simuló hártýavéhonny szélliel, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

A budapesti orth. izr. hitközség felügyelete alatt termelt peszachi orth. kóser palacktej és tejtermékek

kaphatók és megrendelhetők összes fiókjainkban és az orth. fűszerkereskedőknél.

BUDAPESTI KÖZPONTI ÁLTALÁNOS TEJCSARNOK RT.

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 3

Brünn utóda Engländer Orth. kóser של פסק

Saját pörkölésű kávé, fűszer, tej, bor, maccesz, stb. Szolid árak.

Külön helyiségben. Házhoz szállítás egész éven át.

Budapest, VIII., Karpfenstein-utca 1. (Teleki-tér sarok) Telefon: 130-924.

A Midras kincseiből

„És történt éjjelkor és az Örökkévaló halálra sújtotta az egyiptomiak elsőszülötteit”, hangzik fel a Szentírásból, Peszach első napján. Rabbi Pinchosz ezt az igét Dávid király köv. szavaival hozta összefüggésbe: „Éjnek közepén fölkelek, hogy hálát mondjak Neked, igazságod ítéleteiért.” (119. Zsoltár.) A zsoltáros király a lantot fejéhez tette az ágyában, az ablakot nyitva hagyta és amikor az éjjeli északi szél ráfúj a hangszere, hűtjei megrezegték, a király felkelt és zengte I'ten dicséretét, amire a nép bölcsei azt mondták: „Ha a király felalozza kényelmét s Tórá-t tanul, annál inkább kell nekünk ezt megtennünk, úgy hogy az egész nép foglalkozott a szent tannal. És hogyan kell érteni azt, hogy a zsoltáros hálát mondott „az igazságod ítéleteiért”? Ugy hogy a Mindenható ítéletet tartott az Izráelt elnyomó egyiptomiak felett s igazságot szolgáltatott Izráelnek a peszachi éjszaka közepében.”

„Minden fiút, aki születik, vessétek a folyamba”. Mit tettek ez ellen a gyermekekért aggódó zsidó anyák? Vermekezték őket házálkában és odarejtették gyermekeiket. Erre az egyiptomiak elvitték a maguk gyermekét a zsidó házakba és csipdesgették őket, hogy sírjanak. Midőn a zsidó gyermekek ezt hallották, ők is keserves sírásra fakadtak. Az egyiptomiak erre fogták a zsidó gyermekeket és bedobták őket a folyóba. Ezt látva, a Szent, dicsértessék a Neve, odaszólt az angyalok seregéhez: szálljatok le a földre és nézzétek meg, mi történik. Ábrahám gyermekeivel, a vízbe dobják őket. Az angyalok leszálltak és megdöbbenve látták a hullámokkal küzdő zsidó gyermekeket. Belegázoltak a folyóba és kihalászták őket, elrejtették őket a sziklák közé, a Szent, dicsőség az ő Nevének, emléket formált a sziklákából, tejet fakasztott belőlük és így táplálta őket...

„És elment egy férfiú Lévi házából és elvette Lévi lányát.” Mire való ez a szószaporítás, hogy „elment”? — veti fel a Talmud. Az „elment” azt jelenti, mondja Rabbi Jehudó, hogy a lány tanácsára ment. Amrom ugyanis, midőn a Fáraó parancsáról tudomást szerzett, kétségbeesett és azt mondta: mire való

ezen után gyermek, úgyis vízbe dobják! De ha életben marad is, később csak éhen hal! Elhagyta hát az asszonyt. Mikor a nép ezt látta, követte példáját. Amrom leánya, Mirjám erre rápirított: Apám, hiszen a te végzésed keményebb a Fáraóénál, ő csak a fiugyermekek elveszejtését rendelte el, te meg mindkét nemet el akarod pusztítani; Fáraó csak a jelenünket akarja megsemmisíteni, te meg Izráel jövőjét is ketté akarod törni; Fáraó gonosz ember, kétséges, lesz-e fogynatja az ő rendeletének, de te jámbor ember vagy, ha te a jót akarod, az fog győzedelmeskedni. Amrom hallgatott a lány szavára, „elment” és visszavette a feleségét, majd meg ő utána a többi is.

Hó lachmó anjő

Fájdalmas légkörben, lángoló gyűlölet közepette érünk az 5698. év Peszachjához. Vallásunk tagjai világszerte szakadatlanul küzdenek az őket minduntalan elnyelni akaró gyűlölet hullámai ellen. Ezek a hullámok — sajnos — mind erősebben csapnak fel és nagy erőfeszítésekre, a remények lankadatlan fenn-tartására, de legelsősorban a Mindenható kegyére van szükségünk, hogy el ne merüljünk.

A zsidógyűlölet eme légkörében a kilátások biztató jele nélkül is reményelt szívvel ülünk a széderhez és a Hagada keretében megemlékezünk az egyiptomi megpróbáltatások idejéről.

A Hagada ezekkel a szavakkal kezdődik: „Hó lachmó anjő” (ez a sanyarúság kenyere). Maimonidesz szerint a szöveg „K'hó lachmo anjő” (ilyen volt a sanyarúság kenyere). A különbség jelentősége messze túlnő a látszólagos egybetű többleténél. A „k'hó lachmo anjő” kifejezés megfelel egy boldog és szabad kor szellemének. Egy ilyen kor a peszachi pászkkal csak szimbolizálni kívánja, hogy ilyen volt a szegény és sovány kenyér, amelyet őseink fogyasztottak. Sajnos nem felel meg azonban korunknak. A mi korunk nem szimbolikus jellel emlékezik meg az egyiptomi rab-szolgaságról és a kivonulás estéjéről, hanem a tragikus valósággal. Ez a kor, amely ismét a megpróbáltatások korszakát éli, a megaláztatások és megszé-

gyenítések folyamatát, ez a korszak, amely úgy érzi magát, mint a hajó a viharzó tengeren a bizonytalanság szomorú légkörében, ez a kor, mely létének alapja bugyborék, ez a kor: a szomorú valósággal emlékezik meg. A mi viszonyainknak „hó lachmó anjő” felel meg, amely azt fejezi ki, hogy ezt a sanyarúságos kenyeret ették őseink. Ilyen tragikus légkörben fogyasztották őseink kenyerüket...

Közösségünknek mindig az elnyomtatás jutott osztályrészül, de a jelenlegi méret egyenesen megdöbbentő. Ez a méret méltán emlékeztet az ókorra, Fáraó idejére.

Miként Fáraó idejében segélykiáltással fordultak őseink a Mindenhatóhoz, úgy mi is feleljük esedékl szavunkat: „min hamézar korósi...” Reméljük és hisszük, miként őket átvezette a tenger hullámain, úgy minket sem hagy cserben a jóságos Teremtő és minket is átvezet a gyűlölet tengerén.

Mandel Mór (Ófehértó)

יצא לאור ספר חדש דרשות מהרים שיח וציל על כל מועדי וזמני השנה נעתק מכתב יד קדשו עם הקדמה ארוכה מהמוציא לאור, בו קרות חיי המחבר וציל ומכתבים מנאוני זמניו אליה מכל 212 עמודים מהירו 2 מעני מי שרוצה להשגיח יפנה על אדריעססע.

Pollák Mózes rabbi, Soltvadkert.

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

מדוע רבא לאירייתא

הנני בוחה להודיע בשער בת רבים שאייה אהר הפסח הבעיל יסחורו שיערי בית מדרשו לבחורי חמד אשר רוצים ללמוד בנישבתו אשר התנהל על ידי וגם עיי חתני הרב האבדך החיים וכי כי מיה שמואל שווארץ ניי והרוצים בכך יודיעו לנו במקום האפשר וכנים עד אסרו חג של פסח הבעיל כדי שיהי ביכלתנו להספיק להם די מחסרים וכפרט הבחורים הנדולים אשר הפצם ללמד את הצעירים כדי שיהי להם הנסח הוואח. ונחיי גם להביא אתם מכתבים הנעניכים מטעם חיקי המדינה השיעורים: שיעור פשיט פ אל תרפות וגם שיעור יוד הל' טרפות שיעור עיון נים מס' חלין אויה הל' שבת.

Pressburger Aron főrabbi, Bonyhád.

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 56

A püspök temetése után megkezdődött a harc az utód-lás körül. Ebben a harcban minden eszközt felhasználtak. A vége az lett, hogy Zobelt megválasztották püspöknek. Ezáltal Jutta Vogler igen nagy befolyásra tett szert, elhatározta, hogy bosszút áll mindazokon, akik nem akarták nőül venni. Elkeseredését még növelte veleszületett csintalan-sága. Egy eset kapcsán azután nemsokára kitölthette bosszúját. A szomszédban találtak egy halott kislejt. Mindjárt akadtak, akik rituális gyilkosságról beszéltek. Az aggodalmaskodó zsidók követet küldtek R. Joselmann-hoz, aki el is ment Würzburgba, 1544 Svat havában. Azt ajánlották neki, hogy forduljon Jutta Voglerhez. R. Joselmann ellátta magát mindenféle drága ékszerekkel és bejelentette magát a kegyencnökhöz. Mikor megjelent előtte, a nő ezekkel a szavakkal fogadta:

— Kegyelmed Joselin, a zsidók parancsnoka?

R. Joselmann meghajolt. Erre Jutta azt mondta gunyosan:

— Nagy hálára vagyok kötelezve... Kegyelmed talán tudja, hogy én leánya vagyok Georg Voglernek, Georg öröf egykori kancellárjának. Ön 11 évvel ezelőtt ott ült a grófnál, árulkodott apámra, minek következtében elvesztette állását, börtönbe is került, soká tartott, amíg visszakapta szabadságát. Anyám az izgalmak következtében meghalt, atyám második házassága következtében nem volt otthon és senki nem akart nőül venni és most itt vagyok a világ csúfja. És most mondjátok meg, mit akartok tőlem?

— Nem én buktattam meg apját, hanem saját bűnös-sége. Amikor arról volt szó, hogy ne végezzék ki a sziléziái zsidókat, nála voltam, kértem, könyörgöttem, de az ő szíve olyan volt mint a kő. Kétszáz ártatlan ember élete neki semmit sem jelentett, el akarta venni vagyonukat minden jog ellenére. A kisasszony apja embertelenséget akart elkövetni, nem is én buktattam meg, hanem saját politikai ténykedése. Nagyon kérem, hagyjon föl a bosszú érdekével, inkább legyen szószóló a kegyelmes urunknál. Elismerésem jeléül hoztam egy kis ékszer.

— Nem akarom az ékszereket látni, én azt akarom, hogy eléggék a zsidókat, nem tudom vajjon megérdemlik-e, de azt tudom, hogy ez Kegyelmednek fájdalmat okozni és éppen azért akarom, hogy megtörténjen.

Erre fölállt R. Joselmann és otthagyta őt, látta, hogy Würzburgban semmit sem tud elérni. Lehangoltságában fénysugarat jelentett neki a hír, hogy Károly császár visszajött Algirből és VIII. Henrik angol királlyal szövetséget kötött a Franciaország elleni háborúhoz, amihez a német fejedelmek segítségét akarta és 1544. februárjában összehívta Speyer városába a birodalmi gyűlést. Nem a franciák ellen kért közvetlen segítséget, hanem úgy tün-tette fel a dolgot, hogy Törökország ellen vonul. A német rendek meg is szavaztak 24.000 gyalogost és 4000 lovast 8 hónapra.

R. Joselmann Speyerben minél előbb akart a király elé jutni, de csakhamar megtudta, hogy most még nehezebb lesz. Egymást érték a pompás udvari ünnepek, ő állan-dóan kereste az összeköttetést, megajándékozta a királyi kancellária összes hivatalnokait, de nem sikerült az audien-ciát megkapni. Szomorú szívvel járt-kelt a város utcáin, egyszer megszólítja egy előkelően öltözött ur.

— Üdvözlöm, Joselin barátom, nem ismer rám?

— R. Joselmann ránézett az idegen urra, azután moly-gósan mondotta:

— Ó, kegyelmes uram, hogyne emlékeznék Egmont

grófra, akinek köszönhetem, hogy megszabadultam a brü-seli inkvizíció börtönéből. I'ten áldja meg a gróf urat. Azt hallottam, hogy vőlegény. Megérdeml a jó I'tentől a bol-dogságot, olyan előkelő lelkületű és finom ur.

— Köszönöm, Joselin. Kegyelmed bizonyára megint valami jó ügyben fáradozik. Talán rendelkezésére állhatok.

— Kegyelmes uram, I'ten küldte hozzám. Szükségem volna audienciára öfelségénél. Ot ártatlan ember életéről van szó.

— En Granvellával jó viszonyban vagyok, talán utána nézek, mit tehetek az érdekében. Viszontlátásra, parancs-nok ur!

R. Joselmann meghajolt a gróf előtt, aki rögtön a királyi rezidencia felé tartott, ő pedig elment a város leg-kiünőbb aranyműveséhez, két gyönyörű gyémántokkal ki-rakott karkötőt rendelt és elküldötte a grófhhoz azzal a ké-réssel, hogy menyasszonyának nyújtsa át. A gróf első lé-pése nem járt eredménnyel és valószínűleg nem tett volna egy lépést sem többet ebben az ügyben, de amikor lakására jövet látta a gyönyörű ajándékot, elhatározta, hogy nem hagyja a dolgot annyiban. A gróf utánjárásának sikerült végre, hogy április 3-án a császár elé juthatott.

— Felséges uram, — szólt R. Joselmann, miután a császár előtt megjelent, — szomorúan jelentem, hogy Fel-séged kegyelmes oltalomlevelei dacára rettenetesen üldözik az én testvéreimet.

— Hallottam már erről, sőt azt is tudom, hogy amig én Algirban voltam, addig te a Pappenheim grófok terü-letén és Csehországban a te népednek megmentője és meg-oltalmazója voltál.

— És mostan Würzburgban felhoztak ellenük egy utálatos mesét. Már 14 évvel ezelőtt bemutattam Felséged-nek okiratokat, amelyeket császárok és pápák kiállítottak, amelyben visszautasítják azt az aljas vádat, mintha szük-ségünk volna embervérre. 1510-ben Berlinben 38 embert égettek el ezért. Csak pár évvel ezelőtt derült ki a szegény kivégeztetteknek ártatlansága. Felséged megtudhatja a brandenburgi választófejedelemtól, aki ugyancsak itt van a birodalmi gyűlésen, hogy valójában ugy van, ahogy mon-dom. Könyörgöm Felségednek, sziveskedjék oly rendeletet kiadni, amely eltítja ezeknek a hazugságoknak terjesztését és megparancsolja, hogy a hazug vád miatt letartóztatokat szabadlábra kell helyezni.

A császár rövidesen teljesítette a kérést. R. Joselmann pedig az oltalomlevél hiteles másolatával Würzburgba sietett, ahol a bebörtönzötteket mindjárt szabadon en-gedték.

Alig pihent meg R. Joselmann Würzburgban és éppen azt határozta, hogy hazafelé indul, megjelent nála a császár futára, aki felszólította, hogy jelenjen meg az uralkodó előtt. Visszament tehát Speyerbe. Ez volt az első eset, amikor nem kellett a kihallgatásra várni, mert meg-érkezése után egy félórával már ott állt a császár előtt.

— Kedves Joselin, most én kérek tőled valamit. Há-boruba indulok Franciaország ellen, amely ellenem uszítja a törököt, aki már el is foglalta egész Magyarországot. A háborúhoz az országgyűlés összes rendjei megérték tí-mogatásukat, most tőletek azt kérem, hogy adjatok pénzt a hadjáratomhoz.

— Felséges uram, mi hajlandók vagyunk minden ál-dozaatot meghozni, rettenetes adókkal vagyunk sújtva, fi-zetünk a helyihatóságoknak, a tartományi uralkodónak és a császári kamarának. Pénzünkbe kerül az állandó ellensé-geskedés elleni védekezés, a rendek által megszavazott hadi-adóhoz hozzájárulunk és most Felséged még külön adót kér tőlünk? Attól félek, hogy ezt már igazán nem bírjuk.

A császár nevetni kezdett. (Folytatjuk.)

MEGLEPŐ UJITAS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony szélel készítve.

ELEGANS!

FIATALOS!

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyekben is.

Az encsi Talmudtóra-egylet keres nőtlen jóré somájim II. melamedot, aki képes alef-bésztől gemoreig tanítani. Fize- tetés megegyezés szerint. Költséget csak a megválasztottnak térfitünk.

Friedmann Márkus elnök.

A zágrábi aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet a *sajhet ubajdek maj- re-czedek és baal-tfilló* állásra. Reflektá- lók, kik 3 orth. rabbittól *kabóló*-val bír- nak és kellemes, erős hanggal rendelke- znek, küldjék be pályázatukat alanti címre.

Jos. Rothstein, Gemeinde-Präsident, Zagreb, Ilica 48.

A berettyóújfalui Chevra Kadisa keze- lésében levő „Miltzer Salamon és ne- je Weisz Eszter”-féle jótékony alapít- vány az elhalálozás folytán megürese- dett úgynevezett „Batlen” — talmudot tanulói — állásra ezennel pályázatot hirdet. Ezen állásra pályázótól meg- kívánatik, hogy minden idejét kizáró- lólag csak a talmud tanulásnak szentelje, melynél fogva csak szegény, igazi *ש"ח* pályázhat, akinek állásából kifolyólag semmi más funkciója nincs. Tartozik azonban egész évi talmud tanulásán kívül még a néhai alapítványozók elhalálozási napjain az alapítványozók lelki-üdvéért tanulni és imádkozni. A pályázó csak magyar honos lehet, amit hiteles okmányok- kal igazolni tartozik. Kor-, családi álla- pot, esetleges eddigi működésre, valamint képzettségre vonatkozó megfelelő iratok a pályázathoz csatolandók. Javadalmazás: az alapítvány tiszta jövedelmének 30%-a.

Pályázatok alulírott elnökséghez folyó évi május 31-ig bezárólag nyújtandók be.

Berettyóújfalui, 1938 április 7-én.
Rosenberg Béni Braun Ferenc
szentegyleti jegyző. szentegyleti elnök.

Apró hirdetések

MEGVETTEM kiárúsításra a Központi Iroda megdicsőült elnökhelyettesének R. Chájim Előzör Hartsteinnek z.l. ér- tékes sz'forim-hagyatékát. *Meisels* hé- ber könyvkereskedő, talisz-szövé és streimli-készítő, VII., *Rombach-u. 8.*

MÁTRAFÜREDEN a közismert orth. kóser Klein-pensio olcsó előszezőni árákkal május elsején megnyílik. Fo- lyóvízes szobák. Érdeklődés: Klein- Pensio, Gyöngyös.

BENÓSÚLNE vidéki üzletbe, jó infor- mációval rendelkező 34 éves orth. fia- talember. Jelige: „Megélhetés”.

HITTAN tanításra jó bócher keresünk Fizes havi 22 P, vándorkoszt és la- kás. Cím: Neumann Herman, Poroszló.

PÉKSEGÉDET keresek. Vallásos, nőt- len, fiatal, a szakmában perfektül dol- gozó segítők ajánlkozzanak. Ungár Miklós pékmester, Csorna.

Jeligés hirdetések feladóinak címét díszkrécióban tartjuk.

SZIGORUAN vallásos, főzni tudó leányt keresek. Cseléd van. Varrni tudó előnyben. Sábel Aladár, Békéscsaba.

KERESEK fűszer-, rőfös szakmában és háztartásban jártas vallásos leányt. Cseléd van. Roth Adolf, Uraiujfalu (Vas-megye.)

PUDER, ruzs, arckrém, szigorúan ché- meczmentes, kapható: Weiszmann La- jcsné kozmetikusnál, Bpest, Laudon-u. 6. II. em. 2.

25 ÉVES fiannak, művelt, *ben-tajró*, jó ípparal és jelentékeny saját megtaka- rított tőkével rendelkezik, megfelelő partit keresek. Jelige: „10—12.000.”

HÁZITANITÓ volt bócher elhelyezke- dést keres. Vizsgára való előkészítést sikerrel, vállal. Cím megtudható: Strauszmann, Bpest, Dessewffy-u. 5.

ÖNÁLLÓ keresettel bíró szabónő férjhez- menne 30-40 éves uriemberhez. Jelige: „Szombattartóhoz”.

HÁZITANITÓNAK ajánlkozik volt bócher. Szabad idejében üzletben se- gédkelne. Jelige: „Tehetséges”.

BUDAI, magaslati levegőjű, terraszos szoba, orthodox ellátással, vagy anél- kül kiadó. „Kertes” jeligére kiadoba.

NÓROKONOMNAK nyugdíjas állással 15.000 pengővel, existenciával bíró fér- jet keresek 45—52-ig. Jelige: „Lehető- leg bentajró.”

GYÖNGYÖSI jesiván tanulni óhajtó bó- cherek forduljanak válaszlappal Jung- reisz Antal főrabbi címére. *A gyön- gyösi jesiva vezetősége.*

FÜSZER-vegyesben gyakorlattal bíró volt bócher, bármely szakmában állást keres. Jelige: „Hébert tanít”.

SZÜLŐK FIGYELMEBE. Mátrafüre- den folyóvízes fődörözős villában *gyermeküdvölt* nyitok. Orvosi felügye- let. Felvétel 6 éves kortól, kíséret nél- kül. Cím: Klein-pensio, Gyöngyös.

KERESEK gyermekszerező csecsemőgon- dozót, ki 2½ éves kislánnyal is foglalkozna. Fényképes ajánlatát és az eddigi működéséről bizonyítványait ké- rem. Cím: D. D.-né, Szeged, Tisza La- jos-körút 54.

ORTHODOX háztartásomba középkorú, szigorúan vallásos mindenek szakács- nőt keresek május elsejére. Vidéki előnyben. Sáfár Dávid, Tiszadada.

33 ÉVES fiam részére, ki előkelő orth. család tagja és jólbevezetett fővárosi üzem tulajdonosa, keresek hasonló családbeli intelligens leányt megfelelő hozománnyal. Jelige: „Boldog jövő.”

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

CUKRÁSZ, iparendélyes (30 év körü- li) kitűnő zsidó családba benősülhet, ahol szép jövőt alapíthat. „Jó vidék” jelige.

KORLÁTOLT számban felvesz bóchere- ket az erdőteleki jesiva. A bócherek egész olcsón kapnak koszt-kvartét és egész olcsón kapnak koszt-kvartét és vannak. Sürgős jelentkezés címe: Fő- rabbi, Erdőtelek (Heves m.).

VALLÁSOS jó házból való 25—28 éves magyar állampolgárságú fiatalember, ki a butorszakmában teljesen jártas, butorüzletbe benősülhet. „Minden in- formációt kibíró” jelige.

JESIVÁNKBA kerestetik egy szorgal- mas bóchür *máflog v'jóré somájim*, „jobb chaver” gyanánt egy 16 éves bó- cherhoz. Ellátásáról gondoskodva lesz. Katzburg Miksa főrabbi, Özd-Bolyok.

הגני מפרסם ומודיע לכבוד הרבנים והבע"ב נ"י די בכל אתר ואחר שקבעתי לי גם בית דפוס עברי מה עיר דעברעצין יצאו והגני מקבל כל מיני מלאכת הדפוס: הדפסת ספרים וכן כל כיוצא בהן בדפוס נאה באותיות מהדרות ובהגיה מדויקת בעד מחיר נמוך.
Merkantil nyomda, Debrecen, Hatvan u. 28.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14
Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל"הSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Égész évre 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A szabolcsi vicinálison

Lihegő gyűléssel és tajtékoz elfogult- sággal telített párbeszédés fejtegetések szottak néha megjelenni egy szélső jobb- oldali újságban „Autobuszon” címen. Kon- struált beszélőket, ellenszenves zsidó tipu- sokat léptet fel a cikkirő, hogy az olvasó azt a tanulságot vonja le: ezekkel szem- ben minden eszköz meg van engedve. Ez a cikk-cím jutott eszébe e sorok írójának mikor e hét szerdáján egy kis szabolcs- megyei vicinálison végighallgatta az uta- sok beszélgetését.

Ott ültek a III. osztályú padokon va- sutasok, különböző rétegű munkások, a bürokráciában altisztai fokozatú emberek, szövetkezeti alkalmazottak, középiskolai tanulók. Politizáltak. Őszintén beszéltek. Látszott rajtuk, hogy az utolsó három év sajtóbeli uszításának meg van az ered- ménye. A szó szoros értelmében meg van mérgezve a lelkük. Ugy vannak ezek a jó vidéki emberek informálva, hogy az országnak minden búja-baja a zsidók miatt van és a zsidók elnyomásának ará- nyában javul majd az ország lakosságá- nak helyzete. Egyesek el is mondták, hogy egy-egy nagyobb boltnak ki lesz a tulajdonosa, ha bekövetkezik a várva- várt fordulat, illetőleg felfordulás. Azt is meg lehet állapítani, hogy dacára annak, hogy sokat beszélnek a kereszténységről, a legnagyobb mértékben vallástalanok. Meg lehet állapítani annak a mondásnak igazságát, amelyet egy zsidó író hangoz- tatott akkor, amikor Magyarországon a neológok erőszakkal akartak egyesülni az orthodoxokkal és az unifikáció előharco- sai állandóan emlegették a „Sulchan Aruch” fontosságát és nagyságát: ami- kor nagyon sokat emlegetik a Sulchan Aruchot, akkor nem tartanak belőle sem- mit sem. Így van itt is: hivatalosan még divik a keresztény kurzus, sokat beszél- nek kereszténységről, de azért gúnyolják a papokat és megbotránkoznak rajtuk, mert szerintük a zsidókhöz húznak. *Is- merik-e ezt a hangulatot az illetékesek?*

Ha nem, akkor sajnálatos, ha pedig igen és nem tesznek ellene semmit, nem indít- ják meg az ellenpropagandát, akkor oly irányzat vesz erőt majd az országban, amelyről el lehet mondani az ismert tal- mudi szóval: „Ha szabadjára engedik a pusztítót, akkor nem tesz különbséget ár- talmas és ártatlan között”, azaz a mi esetünkben zsidó és nemzsidó, kisbirtokos és gróf között.

A hallott beszélgetéstől megdöbbenve a szomszéd fülkében ültem. Ott csupa or- thodox zsidó ember volt és első pillanat- ban meg lehetett állapítani, hogy az előbb hallott beszélgetésnek és az ő be- szédjüknek szintje között a különbség körülbelül az, mint az utcai röplap és az előkelő irodalmi revü nivója kö- zötti különbség.

Éppen a *s,ehitó* eltiltásáról volt szó. A társaság egyik tagja egy estilapból felolvassa a földmivélsügyi miniszternek a képviselőház pénzügyi bizottságában elhangzott kijelentését, hogy a marha ára iszonyúan esett, mert a külföld nem veszi át tőlünk a nagy állatokat. A tudó- sítás végén pedig azt olvassa, hogy Csil- léry antiszemita képviselő köszönetet mondott a miniszternek, amiért betiltotta a rituális metszést, pedig a józan gondol- kodás azt a feltevést valószínűsíti, hogy ez is hozzájárul a marha árának zuhaná- sához. Ezzel kapcsolatban egy idősebb hittestvér egy fejtegetésbe kezdett, amely abból indult ki, hogy a nagy *Rambam* szerint a speciális egyéni gondviselés (*hasgóchó prótisz*) csak az emberre ter- jed ki, az állatvilágra vonatkozólag csak egyetemes módon (*hasgóchó klólisz*) gon- doskodik az I'ten, hogy a fajta ki ne mul- jon. Ezzel szemben több vallástudós és különösen a kabala mesterei azt tanítják, hogy bizony az egyéni gondviselés az állatvilágra is vonatkozik. No lám, — mon- dotta félig tréfásan — a körülményeket úgy irányította a gondviselés, hogy a ma- gyar marhák élete meg legyen hosszab- bítva. Egy gúnyos utitárs le is vonta te- hát azt a konzekvenciát a fejtegetésből, hogy tulajdonképpen a metszés eltiltásá- ból nem volt haszna sem az államnak,

sem a zsidóknak csak — a marháknak. Felmerült a kérdés, hogy miből fognak ezentul a hitközségek élni? Az utazók egy része elmondotta, hogy több községben azzal a tervvel foglalkoznak, hogy adót hoznak be a szombati gyertyára és a leg- fontosabb fogyasztási cikkekre. Elmond- ták azt is, hogy némely községben horri- bilis gabellát vetnek ki a baromfira.

— *Ez nem ajánlható* — mondotta va- laki — *mert azt fogják mondani, hogy a zsidók ezzel meg akarják akadályozni a baromfitenyésztést, azt fogják mondani, hogy ez szabotázs.*

— *En nem tudom, hogy tulajdonkép- pen mi is az a szabotázs* — szolt közbe egy másik — *de ha így megy, akkor a zsidóknak nagy része csak szombatru ehetik kúst és így a husfogyasztás terén be fog következni a „sabbosz”-tázs. Kü- lönben is azzal a zsidó bojkottal úgy van, mint ahogy a bécsi tázsde 60 év előtti fe- kete péntekjéről beszélnek. Miután a tázs- dén óriási krach állott be, az egyik le- tört ember odament a tázsde egyik vezető- jéhez és azt mondotta neki: „Uram, ha így megy tovább, akkor mindannyian koldusok leszünk”. Amire ez azt felelte neki: „Balga ember, kitől vagy snorolni, mindenki tönkre megy”. Nem kell tehát a zsidókat óvni a kávéházaktól, a mozik- tól, a libahústól, mert önmagától be fog állni a bojkottnak a legszomorúbb motor- ja, a *dulesz*...*

Egyenesen felemelő és szomorú volt, ahogy ezek a kis zsidópolgárok tárgyal- ták a „zsidótörvényt”. Megértően emle- gették, hogy a miniszterek milyen tojás- táncot járnak akörül, vajjon a zsidóság faj-e vagy felekezet. És az jellemző, hogy ezek a vallásos emberek sajnálják éppen a vallás szempontjából azt a körülményt, hogy a kitért zsidókat nem tekintik keresztényeknek, nem azért fáj ez nekik, mert a mesümedok ügye annyira a szívükön fekszik, hanem azért, mert kiderült, hogy a vallás hivatott öreinek, a kereszt- tény papoknak már alig van befolyásuk Magyarországon, különben érvényesítet-

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálások, alakítások
Olcsó árak
ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12
(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

